

LITURGIJSKO-PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XL • CIJENA: 2 €

ODGOVORNOST

od 15. siječnja do 18. veljače

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

Živo vrelo

Ivan Makarov, *Govor na gori*, 1889.

God. XL. (2023.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Štepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Grafika Markulin, Lukavec

ISSN 1331-2170 – UDK 282

UREDNIKOVA RIJEČ

Odgovornost 1

NAŠA TEMA: ODGOVORNOST

s. Valerija Kovač: Dimenzije kršćanske odgovornosti u svijetu 2

Zvonko Pažin: Plodonošno i odgovorno
slavljenje sakramenata 8

Mario Kopjar: Odgovornost u slavlju euharistije 14

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
J. Bošnjaković, M. Horvat, A. Maly, D. Pezer, T. Hačko

Druga nedjelja kroz godinu 20

Treća nedjelja kroz godinu 24

Četvrta nedjelja kroz godinu 28

Peta nedjelja kroz godinu 32

Šesta nedjelja kroz godinu 36

U DUHU I ISTINI

Benedikt XVI.: Moja duhovna oporuka 40

Odgovornost

Svakog dana susrećemo se s ljudima, prolazimo jedni pokraj drugih, odlazeći svatko svojim putem. U toj rutini nekada i zastanemo, prepoznajući nama poznate osobe, pozdravimo se, izmijenimo nekoliko riječi i nastavljamo svoj put do odredišta.

Događa se da, prolazeći pokraj ljudi, opterećeni uslijed žurbe ili vlastite usredotočenosti na planove i poslove, ne primjećujemo da smo se možda tako i mimoišli s onima, s kojima bismo rado izmijenili pokoju riječ, ne razmišljamo da smo u Bogu svi braća i sestre te da je svatko od nas u sebi, kao dijete Božje, stvoreno u potpunoj slobodi, nosi svoja životna iskustva. Polazeći od te činjenice, na ljude oko sebe trebalo bi gledati prirodnim pogledom iz srca, a ne kroz zamućenu dioptriju svakodnevice žuriti do svog zamišljenog cilja.

Ljudi našega svakodnevnog prolaza su možda oni koji će za koji trenutak ući u operacijsku dvoranu i o kojima će ovisiti spas nečijeg života, možda oni u čijim će rukama biti toliki putnici koji moraju sretno stići na određeni cilj, možda pak oni iza čijih potpisa su građene tolike konstrukcije i objekti, a dok u njima radimo, živimo i krećemo se, nismo ni svjesni da o tim ljudima ovisi stabilnost izvedenog i sigurnost tolikih života. To su ljudi koji imaju velike odgovornosti i nikad se ne zna kada će u ponovnom susretu biti i za nas odgovorni.

Odgovornost je Božja pažnja urođena u srca njegove djece, kako bi vidjeli jedni druge, pomagali si i voljeli se, a Bog istinski sluša glas našega srca koje traži blizinu njegove ruke, koja nas u svemu vodi. On neka čuje glas svoje djece koja mu se iz dubine srca zahvaljuju na daru života pape Benedikta XVI., koji je sa svojim najizvrsnijim talentima, u potpunoj predanosti, poniznosti i žarkom ljubavlju odgovorno vodio Crkvu. Prije jedanaest godina ispratili smo njegove zadnje korake na tlu drage nam Domovine s najljepšim darom, koji mu je bio najpotrebniji – Tišinom, darovanom na Glavnom trgu prepunom okupljenih vjernika pred Presvetim. Iako je tada na odlasku i nebo plakalo, s nama je ostao njegov mir. On, Petar naših dana, u tišini svoga odlaska u nebo čuo je Božji glas i rekao »Gospodine, volim Te«. Neka sada, u tišini nebeskoga dvora, čitavom svijetu, pred licem Svevišnjega, izmoli mir i put suncu do voljene Hrvatske.

Urednik

Dimenzije kršćanske odgovornosti u svijetu

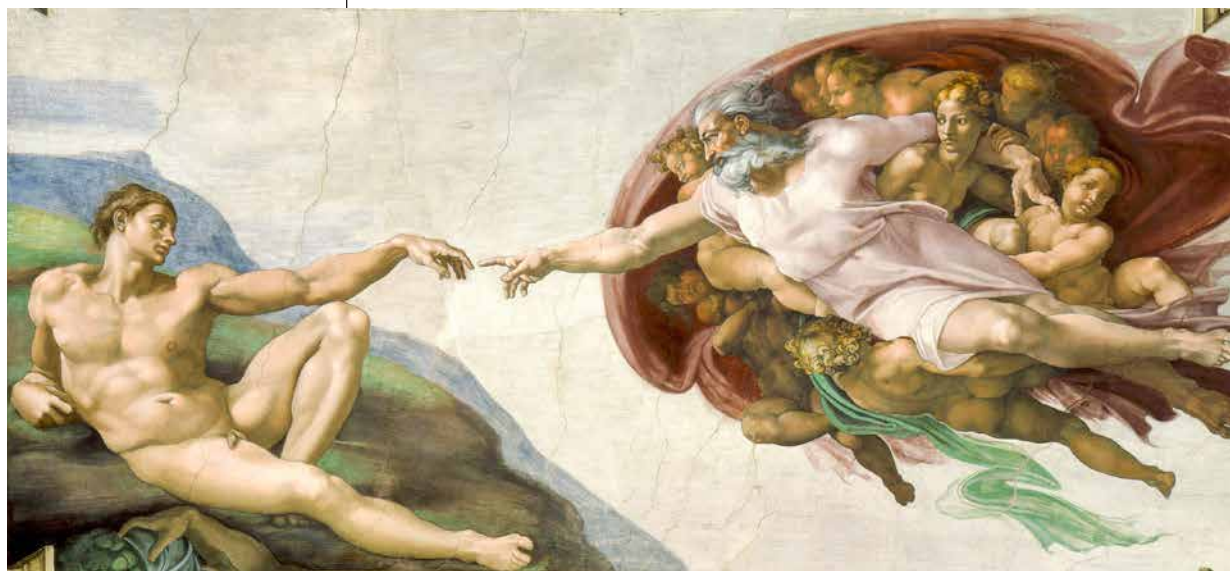
S. VALERIJA KOVAČ

Iskustvo nam pokazuje da odgovornost u svojoj praktičnoj realizaciji ima više lica. Najprije, ona podrazumijeva sposobnost da se ponašamo tako da smo spremni snositi posljedice svojih odluka i djelovanja. Odgovornost zatim znači prihvaćanje obveze da se ponašamo sukladno ustaljenim pravilima i vrijednostima. Odgovornost može, u konačnici, uključivati svjesno preuzimanje nekoga zadatka ili brige za neku osobu. Iz biblijsko-kršćanske perspektive, navedeni smjerovi odgovornosti dobivaju dodatno na težini zbog svoga teocentričnog utemeljenja. K tome, jasnije se pokazuje da je odgovornost neodvojiva od čovjeka kao osobe, njegova života u svijetu i njegovih odnosa prema drugima.

Odgovornost određena slobodom, zakonom i otkupljenjem

Odgovornost shvaćena u kršćanskom smislu je prije svega teocentrična, jer ona potječe od Boga i Bog ostaje trajni horizont njezina ostvarenja. Biblija odmah na početku poručuje da je odgovornost čovjeku neotuđiva, jer je povezana s njegovim privilegijem da ga je Bog stvorio na svoju sliku. Ta se ikonološka specifičnost čovjeka iz *Post* 1,26-27 može razumjeti esencijalno i funkcionalno. Čovjek

Michelangelo Buonarroti,
Stvaranje Adama, 1508.-1512.

nije po nekoj svojoj vlastitosti ili zasluži na sliku Božju, nego po posebnom daru duhovne povezanosti s Bogom koja je konstitutivna njegovu biću i postojanju. Na tu stvorenijsku iznimnost izravno se nadovezuje zadaća koju Bog daje čovjeku: da zemlju – njegov stvoreni svijet – »sebi podloži« (Post 1,28), odnosno da ga »obrađuje i čuva« (Post 2,15). Tako već od samoga stvaranja čovjek stoji u dvostrukoj odgovornosti pred Bogom – da mu odgovori na milosni dar slike Božje svojim životom i brigom za stvoreni svijet.

Nadalje, u izvještaju o prvome grijehu u *Knjizi Postanka* (3. poglavlje) možemo uočiti koje su to bitne odrednice čovjekove životne odgovornosti, na koju ga Bog poziva. U negativnoj fenomenološkoj formi, to jest na njegovu neposluhu prema Bogu, pokazuje se da čovjekova odgovornost pretpostavlja slobodu. U rajskome vrtu Bog je čovjeku dao slobodan prostor života, ali uz ograničenje da ne dira u plodove »stabla spoznaje dobra i zla«. Dao mu je i slobodu izbora da sam može odlučiti oko (ne)poštivanja te Božje granice odnosno zapovijedi. Čovjekova odgovornost, dakle, pretpostavlja slobodu, a ona je pak odgovorna sloboda, jer je vezana za nedodirljivi Božji zakon dobra i zla.

Božjim otkupljenjem po Isusu Kristu čovjekova odgovornost dobiva novu dimenziju. Ne samo da je Krist oslobodio čovjekovu slobodu od zarobljenosti u koju je upala grijehom, nego ju je uzdignuo na razinu nenavezane slobode, povezane s novim poretkom života, kojemu je jedina zapovijed ljubav. K tome, Krist kao savršena slika Božja prvi je, novi i posljednji čovjek, jer se u njemu ostvaruje dublja, sinovska povezanost ljudi s Bogom. Kršćanska odgovornost tako počiva na oslobođenoj i nenavezanoj slobodi, koja se ima ravnati prema zakonu ljubavi. Ona obvezuje čovjeka da se sve više suobličuje Kristu, čija je slika u njega utisnuta sakramentom krštenja.

Situacija čovjekove stvorenosti i njegove spašenosti po Isusu Kristu, i vremenski i prostorno određuju njegovu odgovornost. Čovjekova odgovornost ne može se vršiti na puki spiritualan ili apstraktan način. Prostor njezina ostvarenja je stvoreni svijet u koji ga je Bog smjestio i povjerio mu ga. Istodobno pak, bivajući u svijetu, on ima svoj eshatološki cilj pred očima, koji mu omogućuje drugačiji pogled na sadašnjost i na svoje ovozemno poslanje.

Odgovornost za sliku Božju i za sliku o Bogu

Ukoliko je odgovornost čovjeku zadana od Boga, iz toga najprije slijedi, da se ona ima trajno mjeriti iz čovjekova odnosa prema Bogu i zato se može konkretizirati kao odgovornost za Boga. Špiro Marasović u svome članku *Sloboda i odgovornost, temelj kršćanskoga ponašanja II* (2005.) taj teocentrični vid odgovornosti artikulira u dvije dimenzije: kao odgovornost za sliku Božju u sebi i za sliku o Bogu prema drugima. Ako sliku Božju shvaćamo kao čovjekovu

U rajskome vrtu Bog je čovjeku dao slobodan prostor života, ali uz ograničenje da ne dira u plodove »stabla spoznaje dobra i zla«. Dao mu je i slobodu izbora da sam može odlučiti oko (ne)poštivanja te Božje granice odnosno zapovijedi. Čovjekova odgovornost, dakle, pretpostavlja slobodu, a ona je pak odgovorna sloboda, jer je vezana za nedodirljivi Božji zakon dobra i zla.

Benjamin West,
Izgon Adama i Eve iz rajskog vrta, 1791.

posebnu povezanost s Bogom, onda možemo reći da je on prije svega obvezan njegovati svoj odnos s Bogom, kako u svojoj nutрини tako i u svome izražavanju prema vanjskome svijetu. Ako je, k tome, Krist sliku Božju u njemu obnovio i usavršio, onda je čovjek odgovoran da se na putu prema Bogu sve više suobličuje Kristu, njegovu životu i djelovanju.

Sa slikom Božjom u čovjeku povezana je izravno slika o Bogu koju on šalje u javnost. Čovjek je odgovoran za to kako će izgrađivati svoj odnos s Bogom, i o tome ovisi kakvu će sliku Boga prezentirati drugima. Pri tom se ne radi prvenstveno o njegovim riječima, lijepim homilijama ili pametnim predavanjima o Bogu. Čovjekova slika o Bogu ovisna je o njegovu svjedočenju životom koje je manje prevarljivo nego li izgovorene riječi. U tom smislu, možemo dalje zaključiti, za vjernika nema »privatne vjere«, koja se ne bi pokazivala u javnome ponašanju. Također, za vjernika ne postoji ni »privatni život« u kojemu bi mogao odstupati od vjerskog morala i načela. Neodgovorno ponašanje u osobnome životu itekako ima posljedice na to kakvu sliku o Bogu i o Crkvi vjernik svjedoči drugim ljudima.

Odgovornost za vlastiti rast i usavršavanje

Izvještaj o prvom grijehu u *Knjizi Postanka* na drastičan način poručuje koliko je čovjek odgovoran za sebe, za svoje odluke i postupke. Svaki put kada čovjek krivo koristi svoju slobodu, nije neodgovoran samo prema Bogu, nego i prema sebi samome. Slika Božja u njemu, po kojoj ima posebno dostojanstvo, obvezuje ga da se i ponaša dostojanstveno. Prije svega to znači živjeti i djelovati sukladno Božjoj volji, slobodan od nutarnjih i vanjskih pritisaka ili manipulacija. Pozitivno formulirano, odgovornost prema sebi znači raditi na sebi, razvijati se u moralnom i duhovnom pogledu. Povijest čovječanstva pokazuje da je to samome čovjeku nemoguće bez suradnje s Božjom milosnom preobrazbom i pomoći. One pak ne umanjuju njegovu slobodu i dostojanstvo, nego ga još više humaniziraju tako što ga oblikuju prema iskonskoj Božjoj zamisli. Zato čovjekova odgovornost prema samome sebi zahtijeva otvorenost prema Božjemu milosnome djelovanju i rast u duhovnim snagama vjeri, nadi i ljubavi.

Špiro Marasović ističe jednu zanimljivu značajku odgovornosti, koja možda ne bi odmah pala na pamet kada je riječ o odgovornosti za sebe, a to je stručnost. Kršćanski poziv na odgovornost ne trpi mediokritet, nezainteresiranost ili neangažiranost. Prisposoba o talentima (*Mt 25,14-30*) to jasno pokazuje. Ne mogu svi biti najbolji, ali svatko svoj posao treba obavljati najbolje kako može, i zbog toga treba učiti i usavršavati se u svome poslu kao i svaki drugi čovjek. Kršćanin, dakle, ne smije »pobjeći« u svoj duhovni svijet u kojem će opravdati svoje nezalaganje u ovozemaljskom svijetu, s opravdanjem da se ionako radi o stvarima, koje podliježu ovozemaljskim prolaznim zakonitostima. Konstitucija *Gaudium et spes* ohrabruje da ljudsko zalaganje u svijetu nije uzaludno, nego da je na neki način povezano s Kraljevstvom Božjim i da će u njega biti utkano (usp. br. 39). Zato je važno da i vjernik na profesionalnoj razini ispunja one standarde koji se traže u njegovoj struci. Važnost profesionalne odgovornosti još bismo proširili i na spoznajnu, intelektualnu dimenziju vjere. Posebno u današnje vrijeme, vjernik je dužan, prema svojim mogućnostima, poznavati i proučavati sadržaj svoje vjere, da bi znao dati obrazloženje svojih vjerskih uvjerenja ili stavova.

Odgovornost za »bliskoga« drugoga

Treći smjer kršćanske odgovornosti realizira se u odnosu prema drugome. Drugi je prije svega pojedinac sa svojim duhovnim i materijalnim potrebama. Prisposoba o milosrdnom Samarijancu (*Lk 10,25-37*) sa svojom univerzalno važećom ljubavi prema bližnjemu kroz stoljeća je imala snažan učinak, a za današnje vrijeme sve veće neosjetljivosti za drugoga i usredotočenosti na vlastite potrebe, ona je dobila još urgentnije značenje (usp. Papa Franjo, *Fratelli tutti*, II. dio). Osim toga, kršćanstvo je na prikladan

Pozitivno formulirano, odgovornost prema sebi znači raditi na sebi, razvijati se u moralnom i duhovnom pogledu. Povijest čovječanstva pokazuje da je to samome čovjeku nemoguće bez suradnje s Božjom milosnom preobrazbom i pomoći. One pak ne umanjuju njegovu slobodu i dostojanstvo, nego ga još više humaniziraju tako što ga oblikuju prema iskonskoj Božjoj zamisli. Zato čovjekova odgovornost prema samome sebi zahtijeva otvorenost prema Božjemu milosnome djelovanju i rast u duhovnim snagama vjeri, nadi i ljubavi.

Ferdinand Hodler,
Milosrdni Samarijanac, 1886.

Jonas je, na tragu Kanta, formulirao novi »imperativ« kao mjerilo za prikladno odgovorno djelovanje u suvremenom svijetu: »Djeluj tako, da su posljedice tvoga djelovanja u skladu s permanencijom pravoga ljudskoga života na zemlji.«

katehetski način oblikovalo kodeks duhovnih i tjelesnih djela milosrđa, da bi vjernicima usadilo u svijest i savjest Isusovu zapovijed ljubavi kao potrebu poistovjećivanja s bližnjim u potrebi.

Bližnji, nadalje, kao pojedinac dio je ljudske zajednice ili društva, koje je sa svoje strane strukturirano kao zasebna stvarnost i djeluje prema vlastitim zakonitostima. Stoga se kršćanski utemeljena odgovornost za drugoga proteže i na samo

društvo s njegovom autonomijom: vjernik pojedinac je obvezan da ga po svome angažmanu prožme kršćanskim načelima i sadržajem. U tom smislu, socijalni nauk Crkve tradicionalno naglašava zalaganje za socijalnu pravednost i politički angažman. No, suvremeno sve kompleksnije stanje svijeta otvara druge nužne perspektive odgovornosti za drugoga.

Odgovornost za »dalekoga« drugoga

Više nego u prošlosti, ljudska zajednica je tako globalno povezana da posljedice djelovanja pojedinaca i društava imaju utjecaj na čitavu kuglu zemaljsku i njezine stanovnike. Uz to, sve je očitije da učinci ponašanja današnjih ljudi nadilaze samo njihovo vrijeme života i nisu bez posljedica za budućnost Zemlje. Svi smo tako postali odgovorni za čitavo čovječanstvo i čitav planet – ne samo za današnja živa bića, nego i za buduće generacije ljudi i stvorenja. U ovome novom problemskom kontekstu odgovornost postaje kompleksnija i obuhvaća svekoliko ljudsko djelovanje: ekološko, ekonomsko, političko, industrijsko, znanstveno i tehnološko. Pape Benedikt XVI. (*Caritas in veritate*) i Franjo (*Laudato si*) su tu dvostruko globalnu perspektivu proglasili mjerodavnom za autentično vršenje kršćanske odgovornosti u današnjem svijetu te su jasno upozorili da ona u konačnici zahtijeva neizbježnu promjenu sveukupnoga načina života ljudi na zemlji.

Na tom tragu, gotovo već pionirski, bio je i židovski mislilac Hans Jonas. U tada revolucionarnome djelu *Das Prinzip Verantwortung* (1979.) kritizirao je da ljubav prema bližnjemu i tradicionalna etika zahvaćaju preusko, jer se ograničuju samo na neposredno okruženje pojedinaca i njihove zajedničke sadašnjosti. Gledano iz današnje perspektive svijeta koji se sve više anonimizira i u kojem se ni susjedi više ne poznaju, Jonasi valja odgovoriti da je kršćanska usredotočenost na neposrednog bližnjega u potrebi i

dalje veoma potrebna. Međutim, svojom konstatacijom Jonas je zapravo htio proširiti svijest o odgovornosti i upozoriti na mogućnost nestanka čovječanstva s lica zemlje. Već tada je shvatio da takva opasnost postoji kao moguća posljedica ekološkog zagađivanja s jedne strane i sve većih tehničkih mogućnosti s druge strane. Jonas je, na tragu Kanta, formulirao novi »imperativ« kao mjerilo za prikladno odgovorno djelovanje u suvremenom svijetu: »Djeluj tako, da su posljedice tvoga djelovanja u skladu s permanencijom pravoga ljudskoga života na zemlji.« Vidimo da ovaj židovski mislilac odgovornost prema bližnjemu ne ukida, nego je proširuje na ljubav prema onima »najdaljima«, koji se mogu razumjeti kako u prostornom tako i u vremenskom smislu. Sve ono što suvremeni čovjek čini u svijetu ne smije imati negativne posljedice ni za život današnjih ljudi i vrsta (koliko god bili udaljeni od njega) niti za buduće generacije ljudi i stvorenja (o kojima još ništa ne zna).

Odgovornost i moć

Suvremena situacija čovječanstva kao i sve zahtjevniji razmjeri odgovornosti mogu dovesti pojedinca i zajednice do zaključka da oni sami nisu u stanju puno toga ispraviti, jer najveći dio ovisi o moćnicima ovoga svijeta. Upravo iz toga razloga, potrebno je danas više pozivati na odgovornost one ljude koji imaju moć u različitim, a međusobno isprepletenim segmentima zajedničkog života: političku, ekonomsku, industrijsku, znanstvenu i tehnološku.

Romano Guardini je to pitanje moći i odgovornosti već postavio u svome eseju *Die Macht – Versuch einer Wegweisung* (1951.), koji je napisao kratko nakon pada nacističkog režima, ali i bacanja atomskih bombi na Japan. Njegova je tvrdnja bila da je potrebno ograničiti moć čovjeka kako bi se otklonila globalna katastrofa svijeta. Guardini smatra da moć i odgovornost moraju biti povezani i da je potrebno razviti »etos vladanja«. Čovjek ponovno mora spoznati i preuzeti punu moć odgovornosti, a to može kada iznova uspostavi ispravan odnos prema istini stvari i u konačnici prema Bogu. Guardini tada uočava zanimljiv problem, da se moćnici svijeta skrivaju iza institucija i sustava, a sve manje osobno preuzimaju odgovornost. Zapažanja ovoga njemačkog teologa danas su još istinitija, jer se događa sve veća depersonalizacija i anonimizacija moći pojedinaca ili skupina, koji odgovornost prebacuju na korporacije ili strukture, samo da bi se oslobodili osobne odgovornosti.

Na kraju, kod Guardinija možemo uočiti da moć po sebi nije nešto negativno, nego da ovisi o tome kako se njome koriste sami moćnici. Onaj tko ima moć može puno više od drugih naštetiti čovječanstvu. Ali može puno više od drugih učiniti i za dobrobit čovječanstva. Samo ako svoju moć ostvaruje kao odgovornu moć. ■

Suvremena situacija čovječanstva kao i sve zahtjevniji razmjeri odgovornosti mogu dovesti pojedinca i zajednice do zaključka da oni sami nisu u stanju puno toga ispraviti, jer najveći dio ovisi o moćnicima ovoga svijeta. Upravo iz toga razloga, potrebno je danas više pozivati na odgovornost one ljude koji imaju moć u različitim, a međusobno isprepletenim segmentima zajedničkog života: političku, ekonomsku, industrijsku, znanstvenu i tehnološku.

Plodonosno i odgovorno slavljenje sakramenata

ZVONKO PAŽIN

Župnici i katehete često su u neprilici, jer je očito da se u znatnom broju vjernika kod primanja sakramenata radi o takozvanoj »sakramentalizaciji«, to jest da se krst, potvrda, euharistija, pa i ženidbe shvaćaju kao društvena i kulturna datost, kao prigoda za obiteljska slavlja, a ne nužno kao otajstvo kojim se vjernik ucjepljuje u Krista.

Veli Isus: »Vi ste sol zemlje... Vi ste svjetlost svijeta.« (Mt 5,13-14) Pretpostavlja se, očito, da bi Kristov učenik – onaj koji je primio sakramente inicijacije – trebao svojim životom odražavati i utjelovljivati Kristovo spasenje. Vjernik, naime, postaje loza na Kristu-trsu (Iv 15,5), postaje ud Kristova Tijela (Rim 12,5). Pavao nadalje kaže: »Je li tko u Kristu, nov je stvor« (2Kor 5,17), dok za samog sebe Pavao veli: »Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist.« (Gal 2,20) Ova se idealna slika u praksi uvijek baš i ne ostvaruje. Župnici i katehete često su u neprilici, jer je očito da se u znatnom broju vjernika kod primanja sakramenata radi o takozvanoj »sakramentalizaciji«, to jest da se krst, potvrda, euharistija, pa i ženidbe shvaćaju kao društvena i kulturna datost, kao prigoda za obiteljska slavlja, a ne nužno kao otajstvo kojim se vjernik ucjepljuje u Krista. Svjedoci smo sve veće sekularizacije, estradizacije, materijalizacije, relativizacije i indiferentizma. I onda se oni koji odlučuju u uvjetima za pristupanje ovim sakramentima – a to su redovito župnici – osjete redovito u procjepu. Kako u to okružje staviti naše svetinje i kako ih u takvom ozračju slaviti? Balansiramo između dvije Isusov izreke. Na jednom mjestu on veli da ne bacamo biserje pred svinje (Mt 7,6), a drugom prigodom Isus prekorava farizeje govoreći: »Zaključavate kraljevstvo nebesko pred ljudima; sami ne ulazite, a ne date ući ni onima koji bi htjeli« (Mt 23,13). Ako je župnik popustljiv, pa gotovo sve kandidate pripušta sakramentima, baca li on biserje pred svinje? Ako se pak drži nekih načela – koja su različitim crkvenim dokumentima jasno propisana – pa neke kandidate ne pripušta sakramentima, zaključava li on možda kraljevstvo nebesko pojedinim ljudima? Osjeća li se župnik – koji je i sâm grešnik – dovoljno nadležnim da ocijeni vjersku zrelost određenog kandidata ili pak njegova kuma? Na kraju, dok baca sjeme riječi, dok slavi sveta otajstva s onima koji u tome trenutku baš i ne izgledaju ispravno raspoloženi, može li svećenik sa sigurnošću znati kako i koliko će to sjeme uroditi i kako će to otajstvo za nekoliko godina djelovati u pojedinom vjerniku? Konačno, netko može primijetiti i sljedeće: da je Isus bio toliko principijelan, bi li Matej carinik postao apostolom i bi li Isus ne-Židova, rimskog satnika proglasio najvećim vjernikom u Izraelu? (Mt 8,10)

James Tissot,
Krist prekorava farizeje,
1886.-1896.

Praksa prve Crkve

Takve su dvojbe imali i u prvoj Crkvi. U »Apostolskoj predaji«, crkvenom spisu s početka 3. st. (a bilo je to vrijeme i nesigurnosti i vjerskih progona), opisuje se kako se odmah kod prijave kandidata za krštenje gledalo na to koliko su oni (vjero)dostojni:

»Oni koji prvi puta dolaze slušati riječ, neka odmah budu doveđeni do učiteljâ, prije nego puk dođe i neka ih se upita za razlog zbog kojeg se priklanjaju vjeri. Oni koji su ih doveli svjedoče jesu li u stanju slušati (riječ). (Novopridošli) bivaju upitani za stanje u kojem se nalaze: imaju li ženu? Jesu li robovi? Ako je netko rob nekog vjernika, te ako mu gospodar dopusti, neka sluša riječ; ali neka bude odbijen ako gospodar ne jamči da je dobar. Međutim, ako je rob nekog poganina, neka ga se poduči da mu bude poslušan, tako da ne bi bilo povoda klevetama. Ako muž ima ženu ili žena muža, neka ih se pouči da budu zadovoljni: muž ženom, a žena mužem. Ako netko nema žene, neka ga se poduči da ne bludniči, nego da sklopi ženidbu prema zakonu ili neka ostane u stanju u kojem se nalazi.«

Zatim se nabrajaju zanimanja koja su zaprekom za ulazak u katekumenat: oni koji vode javne kuće, koji prave idole, zatim glumci, vozači u trkalištu i gladijatori, poganski svećenici, suci koji imaju vlast nad životom i smrću, te sve ostale osobe nečasnih zanimanja. Svi oni trebaju prestati s takvim zanimanjem inače se

Louis de Boullogne (ml.),
Krštenje sv. Augustina,
 1695.

otpuštaju. Samo oni koji prođu taj prvi ispit ulaze u katekumenat. Nakon trogodišnje pripreme ispituje se ne njihovo vjersko znanje, nego njihov život: »jesu li pobožno živjeli u vremenu svog katekumenata, poštujući udovice, posjećujući bolesnike, čineći dobra djela?« A zadnju bi provjeru prije krštenja provodio sâm biskup.

Odredbe važećih liturgijskih knjiga i dokumenata

U prethodnim napomenama *Reda krštenja djece* stoji da u pripravi na krst uz svećenike, đakone i katehete treba sudjelovati cijela kršćanska zajednica, a ne samo kumovi i roditelji. Svi oni trebaju jamčiti kršćanski odgoj djece. Ipak se – uz roditelje – posebno ističe uloga kuma koji treba pomagati roditeljima u kršćanskom odgoju djece. Kaže se da kum treba biti dovoljno zreo, treba imati sva tri sakramenta inicijacije te pripadati Katoličkoj crkvi.

Slično govori i *Katekizam katoličke crkve* u br. 1255 veli:

»Pomoć roditelja vrlo je važna za razvoj krsne milosti. Tu je važna i uloga kuma ili kume, koji, stoga, trebaju biti postojani vjernici, sposobni i spremni pomoći novokršteniku, djetetu ili odraslome, na putu kršćanskog života. Njihova je zadaća prava crkvena služba.«

Slično se govori u Uvodnim napomenama *Reda potvrde*: »Na kršćanski narod poglavito spada da krštenike pripravi za primanje sakramenta potvrde«. I onda se ponovno u tome smislu spominju

katehete i kumovi. Međutim, uza sve to kaže se: »Na kršćanske pak roditelje spada da se pobrinu za uvođenje djece u sakramentalni život... Tu dužnost roditelji očituju i svojim djelotvornim sudjelovanjem u slavlju sakramenata«. Uvjeti za kumovanje na krizmi jednaki su onima za kumovanje na krštenju. Uloga se kuma ovako predstavlja:

»Pojedine potvrđenike pri samom primanju sakramenta redovito prati kum koji će ih predstaviti djelitelju potvrde za sveto pomazanje, a kasnije će im pomagati da obećanja koja su na krštenju javno izrekli mogu vjerno provesti po Duhu Svetom kojega su primili. S obzirom na današnje pastoralne prilike dobro je da krsni kum, ako je nazočan, bude također kum na potvrdi. Tako se naime jasno označuje veza između krsta i potvrde.«

Zakonik kanonskoga prava (Kan. 874: § 1) određuje da kum treba biti »katolik, potvrđen i već pričesćen i da provodi život u skladu s vjerom i preuzetom službom.« Odredba je jasna. Kum treba imati sva tri sakramenta inicijacije te treba biti praktični vjernik. Poteškoća se javlja onda kada kum ima sve sakramente, ali živi nevjenčano ili u drugom (samo) civilnom braku ili uopće nije praktičan vjernik. Zato neki župnici – ako je kum iz druge župe – traže da kum ima potvrdu o primljenim sakramentima, ali i potvrđnicu da je praktičan vjernik. Ostaje, naravno, otvoreno pitanje, za koliko svojih registriranih župljana župnik može posvjedočiti da ime sve ove uvjete?

Odredbe naših biskupa prema *Direktoriju za pastoral sakramenata u župnoj zajednici*

U prosudbi stanja ovaj je dokument uravnotežen i realan. Budući da je veoma visok postotak onih koji se izjašnjavaju kao katolici, za njih je posve razumljivo da se djeca krste. Neki roditelji doista žele prenositi svoju vjeru na dijete, dok to neki čine iz pukog običaja, tako da je za njih krštenje tek svečanost na kojoj dijete predstavljaju rođacima i prijateljima ili pak način da se dijete uklopi u crkvenu zajednicu, iako oni sami nisu aktivni članovi. Unatoč svemu tome i procesu sekularizacije, veli naš dokument, kršćanska je zajednica otvorena, pa i onda kada su razlozi zahtjeva za krštenje u vjerskom smislu veoma slabi. Krst je naime dar, a onda i prigoda da roditelji ožive svoju vjeru. U tome smislu su od velike pomoći predkrsne kateheze za roditelje i kumove. Međutim, ukoliko nema nikakvog jamstva kršćanskog odgoja djeteta, krštenje se može dogoditi. Nadalje, velik broj krštenih traži i potvrdu, odnosno krizmu. Uvjet za primanje potvrde jest barem trogodišnje pohađanje župne kateheze. Od njih se traži i iskustvo kršćanskog života. Za kumove vrijede ista pravila kao i kod krštenja. Dokument konstatira da je u zadnje vrijeme slavlje potvrde prigoda za velika obiteljska slavlja, što po sebi ne treba biti loše, međutim, događa se da se određeni (odnosno veći) broj potvrđenika nakon toga udaljava od Crkve...

»Pomoć roditelja vrlo je važna za razvoj krsne milosti. Tu je važna i uloga kuma ili kume, koji, stoga, trebaju biti postojani vjernici, sposobni i spremni pomoći novokršteniku, djetetu ili odraslome, na putu kršćanskog života. Njihova je zadaća prava crkvena služba.«
(Katekizam katoličke crkve, 1255) [...] Kum treba imati sva tri sakramenta inicijacije te treba biti praktični vjernik. Poteškoća se javlja onda kada kum ima sve sakramente, ali živi nevjenčano ili u drugom (samo) civilnom braku ili uopće nije praktičan vjernik.

Giuseppe Maria Crespi,
Sakrament potvrde, 1712.

Krst je naime dar, a onda i prigoda da roditelji ožive svoju vjeru. U tome smislu su od velike pomoći predkrstne kateheze za roditelje i kumove. Međutim, ukoliko nema nikakvog jamstva kršćanskog odgoja djeteta, krštenje se može odgoditi. Nadalje, velik broj krštenih traži i potvrdu, odnosno krizmu. Uvjet za primanje potvrde jest barem trogodišnje pohađanje župne kateheze. Od njih se traži i iskustvo kršćanskog života. Za kumove vrijede ista pravila kao i kod krštenja.

Kada je u pitanju prva pričest djece, dokument opet naglašava da župnik zajedno s roditeljima pripravlja djecu za prvu pričest.

Perspektiva

I onda slijedi statistika, koja je nemilosrdna. Prema nama dostupnom posljednjem istraživanju iz 2008. u Hrvatskoj svake nedjelje dolazi na misu 20,6% odraslih. Još nekih 20,6% tvrdi da dolazi jedan puta mjesečno. K tome taj postotak nije isti u gradovima i u selima: što je veće naselje, to je manji postotak onih koji redovito dolaze na misu. Nadalje, od ovih 20,6% ima onih koji nisu primili sakrament potvrde, a ima i određeni postotak onih koji nisu crkveno vjenčani, jer su rastavljeni i ponovno civilno vjenčani, a ima i onih mladih koji žive nevjenčano. To onda znači da među našim vjernicima ima manje od 20% onih koji – ako ćemo biti dosljedni

– ispunjavaju uvjete za kumovanje na krštenju i krizmi. Isti se postotak onda odnosi i na roditelje. Što se tiče ovih postotaka, župnici će prema svojim statistikama reći da je stvarna situacija još gora, pogotovo kada bismo to istraživanje ponovili ove godine. E sad, koji postotak naših (nominalnih) vjernika (računamo li one koje pohađamo za blagoslov obitelji) ispunjava uvjete za kumovanje i od kojeg postotka roditelja možemo očekivati da svoju djecu stvarno uvede u kršćanska otajstva? S druge strane svjedoci smo da je ozračje u kojem živimo prilično raskršćanjeno i da u velikom postotku vjernici o nekim pitanjima imaju stavove koji se razlikuju od crkvenog nauka. Tako, prema jednom istraživanju iz 1997. godine 31,2 % ispitanika je odgovorilo: »Religiozan sam prema crkvenom učenju«, a čak 53,3 %: »Religiozan sam na svoj način«, dakle, oni kršćanstvo i kršćanski nauk i propise jednostavno doživljavaju na svoj vlastiti način. Njih 53,3%! Kako bi ti postotci izgledali danas? I na koncu opet ostaje ona ista dvojba između »bacanja biserja pred svinje« i »zaključavanju kraljevstva Božjega«, odnosno dvojba između pastoralna koji pripadnost Crkvi gleda u koncentričnim krugovima ili pastoralna »malenog stada«...

Govorimo o župskoj zajednici koja bi se trebala skrbiti o pripravi na sakramente i koja bi trebala pratiti mlade u vremenu mistagogije. Međutim, znamo dobro da ima gradskih i prigradskih sredina gdje se čak i oni koji se nedjeljom redovito viđaju na misi međusobno uopće ne poznaju. Teško je govoriti o župskoj zajednici u takvim župama, pogotovo ako su one velike. Zato će, uz župnika i katehete, u pripravi mladih na sakramente ipak biti presudan utjecaj barem jednog roditelja, bake, kume, vjeronaučne skupine i – što je najvažnije! – Božje milosti. Naše je da s ljubavlju i vjerom sijemo dobro sjeme. Jedva vidljivo, ono sitno sjeme gorušice. Božjom milošću to će sjeme ipak donijeti ploda. Možda za deset ili za dvadeset ili pak za četrdeset godina. To je sjeme koje, možda, dugo klije, ali je tu. Mi ne možemo znati danas kako će se sutra razvijati vjera u dušama onih koji primaju krštenje potvrdu ili euharistiju. Župnici mogu posvjedočiti da su koji puta izrasli u istinske vjernike upravo oni mladi koji u vlastitoj obitelji nisu imali potporu za rast u vjeri. Jamstvo za njihov rast bili su djed ili baka, kum ili kuma ili jednostavno njihovi vršnjaci... Kao župnik s iskustvom rekao bih, da, načelno, osim u izuzetnim slučajevima, ne treba priječiti dotok milosti onima malenima, slabima, »rubnima«, kao što Isus za djecu govori: »Pustite dječicu i ne priječite im k meni jer takvih je kraljevstvo nebesko!« (Mt 19,14). Kada slavimo sakramente inicijacije s djecom i mladima, kada slavimo crkveno vjenčanje, mogli bismo i mi reći iste riječi koje biskup govori kod ređenja: »Bog koji je u tebi započeo dobro djelo, neka ga i dovrši!« Naše djelovanje u tome smislu nije odlučujuće. U tome nas smislu tješi i ohrabruje Pavlova riječ: »Bog u svojoj dobrohotnosti izvodi u vama i htjeti i djelovati.« (Fil 2,13) ■

Naše je da s ljubavlju i vjerom sijemo dobro sjeme. Jedva vidljivo, ono sitno sjeme gorušice. Božjom milošću to će sjeme ipak donijeti ploda. Možda za deset ili za dvadeset ili pak za četrdeset godina. To je sjeme koje, možda, dugo klije, ali je tu.

Odgovornost u slavlju euharistije

MARIO KOPJAR

Imajući otvorenu knjigu pred sobom, čiji smo svi autori, i koju bismo mogli nasloviti »Sve« jer govori o svemu, ne ispuštamo iz zamišljena pogleda stranice ispisane riječima siromaštvo, trpljenje, boli, ali i blagoslov. Čitajući kronološkim redom o tome, iz ne tako davnih vremenâ, s pogledom na sadašnjost te o situacijama i razlikama koje su toliko očite i ne mogu se sakriti poput grada što leži na gori (Mt 5,14), s pravom si postavljamo pitanje gdje je danas nestala zahvalnost za sve ono što smo nezasluženo primili i imamo. Prije su ljudi u oskudici, glađu i žeđu Bogu služili, zahvaljivali i bili blagoslovljeni, a danas im to nije u »skladu s vremenom«. Gdje je nestalo riječi i načina u govoru i odgovoru prema Bogu? U oblaku sebeljublja kao da se bježi od odgovornosti nad onim što nam život donosi. Zatvorenošću (skriveni) od svijeta ne želimo za ništa odgovarati niti biti ometani na bilo koji način, nego lagodno prošetati iz jedne u drugu životnu etapu. Ne cijeneći tuđi, pa ni vlastiti trud, zakopavamo tolika blaga s kojima bismo mogli vratiti nadu i osmjech na lice ovomu svijetu, no to ne vidimo i ne želimo razumjeti. S ovakvim iskustvima, svaki ispisani redak izaziva tugu, no dijelom smo i mi autori teksta života, pa zaustavimo svoj pogled u Gospodinovim očima.

Svjedočanstvo vjere suvremenom čovjeku »sitom« križa

Gospodin nam je na Posljednjoj večeri ostavio najveće blago – Euharistiju. Blago (je) nama! To je naše i dužni smo odgovorno brinuti za blago euharistije. Nisu li vjernici u teškim vremenima i oskudicama živjeli od euharistije, od vječne ljubavi Boga prema čovjeku? Živeći od zajedničkog slavlja euharistije, u kojoj se nastavlja žrtva križa i svete gozbe, zajedništva u Tijelu i Krvi Gospodnjoj, živom vjerom, za razliku od današnjih »vjernika«, svjedočili su riječi psalmiste: »...ni u čem ja ne oskudijevam« (Ps 23).

Suvremenom čovjeku »vjerniku« i njegovim osjećajima, žrtva na križu predstavlja sablazan, te je velika odgovornost na službenicima Crkve da probude svijest onih koji sudjeluju na euharistijskim slavljinama, svjedočeći vjeru u novu prisutnost

Suvremenom čovjeku »vjerniku« i njegovim osjećajima, žrtva na križu predstavlja sablazan

koja proizlazi iz svakog posvećenja koje mijenja kruh i vino u Tijelo i Krv Gospodnju te preobražava svijet. »Misa je istodobno i nerazdruživo žrtveni spomen-čin u kojem se ovjekovječuje žrtva križa, i sveta gozba pričesti Tijelom i Krvlju Gospodnjom. No, sve je slavlje euharistijske žrtve usmjereno prema najdubljem jedinstvu vjernika s Kristom po pričesti. Pričestiti se znači primiti samoga Krista koji se prinio za nas. ...Kristova žrtva i žrtva euharistije samo su jedna žrtva: 'Jedna je naime te ista žrtva, isti koji je tada prinio sebe na križu prikazuje se sada po služenju svećenika; razlikuje se samo način prinošenja' (Denzinger, H., – Schönmetzer, A., *Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, 1743.). ...U ovoj božanskoj žrtvi koja se izvršuje u misi, sadržan je i nekrvno se žrtvuje isti onaj Krist koji je jedanput sama sebe na krvni način prikazao na žrtveniku križa [...] i ona je zaista žrtva zadovoljštine.«(*Katekizam Katoličke Crkve*, 1382.)

Giovanni Battista Pittoni,
Rođenje s Bogom Ocem i Duhom Svetim,
1740.

Bog Otac je htio da sva ljudska bića sudjeluju u punini božanskog života. Kako bi dovršio naum svoje ljubavi, koji započinje stvaranjem, obraća se ljudskim bićima, bira narod i uspostavlja savez s njima. Kroz svoju Riječ i svoj Duh, on od početka djeluje u povijesti čovječanstva, osobito u povijesti izraelskog naroda. Vrhunac Božje samoobjave vidljivo je poslanje njegove vječne Riječi, koja na svijet dolazi kao ljudsko biće. Nevidljivo poslanje Duha Svetoga pokreće ljude da otvore svoja srca ovoj Riječi. Duh im omogućuje da postanu djeca Božja u vjeri, nadi i ljubavi Sina Isusa Krista i okuplja sve one koji su raštrkani po svijetu kao članovi jednog duhovnog tijela. Ovo tijelo, čija je glava Krist, a Duh Sveti njegova duša, je Crkva. U njemu svi ljudi moraju biti ujedinjeni pod Božjom kraljevskom vlasti i vođeni putem savršenstva u njegovom vječnom kraljevstvu (LG 2-4).

Odgovornost i suodgovornost u životu Crkve

Euharistijskim slavljem već smo ovdje na zemlji združeni s nebeskom liturgijom, očekujući vječni život, kada će Bog biti »sve u svemu« (1Kor 15, 28), no potrebno je, oživljujući autentični kršćanski duh, odgovornim življenjem liturgije s pravim raspoloženjem uma te otvorenošću srca i zahvalnosti, sve vjernike privesti punom svjesnom i aktivnom udioništvu u liturgijskim slavljinama. Vjernici su stoga sa svojim službama u liturgijskim slavljinama, pozvani na suodgovornost u životu Crkve. Način na koji se potiče udioništvo Božjeg naroda u liturgiji jest pravilno slavljenje samog obreda. Ono izvire iz poštivanja u cijelosti liturgijskih normâ jer je upravo taj način slavlja dvije tisuće godina osigurao život vjere svih vjernika, koji su pozvani živjeti liturgiju kao »...rod izabrani, kraljevsko svećeništvo, sveti puk, narod stečeni« (1Pt 2,4-5, 9).

»Otajstvo euharistije je preveliko 'da bi si netko dopustio slobodu da s njim postupa prema vlastitoj prosudbi i bez poštivanja njegova svetog značenja i univerzalnosti.' (Ecclesia de Eucharistia, 52). ...Tko, popuštajući svom shvaćanju postupa suprotno ovome, makar bio i svećenik, vrijeđa bitno jedinstvo rimskog obreda, koje valja osobito štiti, i čini što nikako nije u skladu s glađu i žeđu za živim Bogom, koje iskusi ljudi današnjice; jednako tako ne služi autentičnomu pastoralnom djelovanju niti ispravnoj liturgijskoj obnovi, nego, dapače, lišava Kristove vjernike njihove očevine i baštine. Samovoljni postupci, naime, ne služe istinskoj obnovi, već vrijeđaju pravo Kristovih vjernika na liturgijsko slavlje koje je izričaj života Crkve, sukladno njezinoj predaji i disciplini. Najzad, ovi samovoljni postupci unose elemente izobličenja i nesklada u euharistijsko slavlje, koje na osobit način i po svojoj naravi teži k tome da označi i čudesno ostvari zajedništvo božanskog života i jedinstvo Božjega naroda. Rezultat je nesigurnost nauka, sumnjičavost i sablažnjavanje Božjega naroda te, gotovo nužno, žestoko suprotstavljanje, što sve u naše vrijeme, kad zbog 'sekularizacije' kršćanski život često prolazi kroz preteške kušnje, mnoge Kristove vjernike silno zbunjuje i rastužuje. ...Nasuprot tome, svi Kristovi vjernici imaju pravo da liturgija, a na osobit način slavlje svete mise bude onakvo kakvo ga je Crkva željela i odredila, a što je propisano liturgijskim knjigama te drugim zakonima i normama. Isto tako katolički narod ima pravo da se sveta misna žrtva za nj slavi na cjelovit način, sukladno punom nauku crkvenog učiteljstva. Naposljetku, pravo je katoličke zajednice da se presveta euharistija za nju tako slavi, da doista bude znakom jedinstva, uz potpuno isključenje svih nedostataka i činâ koji bi mogli dovesti do podjela i razdora u Crkvi.« (Redemptionis Sacramentum, 11 i 12)

Odgovorne pripreme za liturgijsko slavlje

Euharistijsko slavlje zahtijeva unaprijed pažljivu pripremu, za koju je odgovoran predsjedatelj slavlja i ostali suodgovorni služitelji u

Način na koji se potiče udioništvo Božjeg naroda u liturgiji jest pravilno slavljenje samog obreda. Ono izvire iz poštivanja u cijelosti liturgijskih normâ jer je upravo taj način slavlja dvije tisuće godina osigurao život vjere svih vjernika, koji su pozvani živjeti liturgiju kao »...rod izabrani, kraljevsko svećeništvo, sveti puk, narod stečeni« (1Pt 2,4-5, 9).

svojim službama kod liturgijskog slavlja: akoliti (služitelji kod oltara te izvanredni djelateli sv. Pričesti) te lektori (čitači), zborovođe (pjevači) i poslužitelji (ministranti). Oni koji imaju odgovornost organizirati liturgiju i predsjedati njome moraju ne samo poštivati »zakone koji osiguravaju njegovo valjano i zakonito slavlje, već da i vjernici sudjeluju svjesno, pažljivo, aktivno i plodonosno« (SC 11). Pripreme se započinju na temelju liturgije riječi, prema čijoj se poruci biraju pjesme, te pripremaju molitve vjernika.

Nakon neizostavnih priprema za slavlje, važan trenutak za okupljanje zajednice u crkvi je gostoprimstvo. Budući da mnogi ulaze u crkvu kao da ulaze u ničiju kuću, među vjernicima bi trebalo poticati praksu dobrodošlice, na način da je netko zadužen za pozivanje mjesta, kako bi se spriječilo da se svi zadrže u dnu crkve ili se rasprše po liturgijskom prostoru, ostavljajući tako velike međusobne praznine i razdjeljenosti.

Priprema liturgijskoga slavlja uključuje i ukusno uređenje prostora koji mora odasati plemenitom jednostavnošću, čistoćom i urešenošću. O temi cvjetnog uresa trebalo bi voditi posebnu brigu zbog ljepote liturgije u liturgijskom prostoru, a koji ne smije trpjeti od pretjeranog kićenja i nametnutog cvjetnog raskoša. Na oltar se ne stavlja cvijeće ili bilo koji simboli, a niti se oltar i ambon zaklanjaju visokim aranžmanima jer se time sprečava komunikacija te aktivno i nesmetano udioništvo vjernika u liturgiji.

Pripreme se započinju na temelju liturgije riječi, prema čijoj se poruci biraju pjesme, te pripremaju molitve vjernika

»Na sasvim osobit način potrebno je pobrinuti se da se homilija tijesno oslanja na otajstva spasenja, izlažući tijekom liturgijske godine iz biblijskih čitanja otajstva vjere i odredbe za kršćanski život te tumačeći tekstove nepromjenjivih i promjenjivih dijelova mise i drugih crkvenih obreda.« (*Redemptionis Sacramentum*, 67).

Uz već spomenutu pripremu oko izbora pjesama koje ovise o čitanjima, posebnu pažnju treba posvetiti liturgijskom pjevanju i educiranju pjevača. U našim crkvama uglavnom pjevamo, ali ne uvijek prikladno. Potrebno je vjernike educirati, prije svega, da pjevamo srcem jer je pjevanje radost koja dolazi iz srca. »Onaj tko pjeva, dvostruko moli«, kaže sveti Augustin. Pjevanje srcem ne znači deranje i nadvisivanje glasom drugih pjevača, već pjevanje kojim čujemo glasove pored sebe, koji u zajedničkoj ljepoti izvođenja postaju jedno. Liturgijsko slavlje nije nečija privatnost i dokazivanje sposobnosti, nego zajedničko slavlje svih vjernika.

U organizaciji slavlja, služba lektora je odgovorna služba koja se ne može improvizirati. Lektor mora na vrijeme znati što i kada čitati, kako bi Božju riječ navijestio na razumljiv način. Nije dopušteno samovoljno ispuštati ili mijenjati propisana biblijska čitanja, a osobito »čitanje i otpjevni psalam, koji sadrže Božju riječ, zamijeniti drugim, ne-biblijskim čitanjima«. (*OURM* 57; usp. *Redemptionis Sacramentum*, 62). Nakon navještaja evanđelja od strane zaređenog službenika, slijedi homilija koja je također pridržana samo zaređenim službenicima, koji je moraju izreći isključivo na temelju Svetog pisma. »Na sasvim osobit način potrebno je pobrinuti se da se homilija tijesno oslanja na otajstva spasenja, izlažući tijekom liturgijske godine iz biblijskih čitanja otajstva vjere i odredbe za kršćanski život te tumačeći tekstove nepromjenjivih i promjenjivih dijelova mise i drugih crkvenih obreda.« (*Redemptionis Sacramentum*, 67).

U euharistijskom se slavlju na poseban način i polako treba izgovarati euharistijska molitva (bez teatralnosti); »Izgovaranje euharistijske molitve, po svojoj naravi kao vrhunac samog slavlja, svojstveno je svećeniku snagom njegova reda. Stoga je zloporaba kad dijelove euharistijske molitve izgovara đakon, poslužitelj laik, ili pojedini ili pak svi vjernici istodobno. Euharistijsku molitvu treba u cijelosti recitirati svećenik sam. ...Dok svećenik slavitelj izgovara euharistijsku molitvu, »neka se što drugo ne moli i ne pjeva, a orgulje ili druga glazbala neka šute«, (*OURM* 32) osim zakonito odobrenih poklika naroda, o kojima će dolje biti riječ. ... Narod je uvijek djelatno, a nikada tek pasivno nazočan: svećeniku se »pridružuje u vjeri i šutnjom te dijelovima koji su u euharistijskoj molitvi za nj predviđeni, a to su: odgovori u uvodnom dijalogu predslavlja, Svet, poklik nakon posvećenja, poklik Amen nakon završne doksologije te drugi poklici koje je odobrila biskupska konferencija i priznala Sveta Stolica.« (*AAS* 72 (1980), 334-335.) ...Ponegdje se uvriježila zloporaba da svećenik lomi hostiju za vrijeme posvećenja u svetoj misi. Ta je zloporaba protiv predaje Crkve te ju je potrebno odbaciti i što hitnije ispraviti. (*Redemptionis Sacramentum*, 52-55).

Redoviti služitelji svete Pričesti su biskupi, svećenici i đakoni, te nikako ne akoliti čija je primarna zadaća priprema oltara i darova.

U posebnim okolnostima, akoliti smiju pričešćivati kao izvanredni služitelji svete Pričesti, stoga je otvaranje i zatvaranje svetohraništa pridržano redovitim služiteljima svete Pričesti, a dok se završi dijeljenje svete Pričesti u misnom slavlju, treba obdržavati propise Rimskog misala: konzumirati, ako je ostala Krv Kristova na oltaru, kao i hostije, koje treba odnijeti u svetohranište.

Dobro i odgovorno pripremljeno euharistijsko slavlje formira okupljenu zajednicu koja nakon riječi otpusta »Idite u miru!« nastavlja svoj život izvan crkvenog prostora. Euharistijsko slavlje mora biti duša društvenog života, kako bi se izgradila kršćanska zajednica u kojoj su pojedinci u crkvi kao u vlastitom domu, a ne kao u bilo čijem domu. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

SIJEČANJ

- 15 N **DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU:** Iz 49,3,5-6; Ps 40,2.4ab.7-10; 1Kor 1,1-3; Iv 1,29-34
- 16 P Svagdan: Heb 5,1-10; Ps 110,1-4; Mk 2,18-22
- 17 U Sv. Antun Opat, *spomendan:* od dana: Heb 6,10-20; Ps 111,1-2.4-5.9.10c; Mk 2,23-28
- 18 S Svagdan: Heb 7,1-3.15-17; Ps 110,1-4; Mk 3,1-6
- 19 Č Svagdan: Heb 7,25 – 8,6; Ps 40,7-10.17; Mk 3,7-12
- 20 P Svagdan; *ili: Sv. Fabijan, papa i mučenik; ili: Sv. Sebastijan, mučenik:* Heb 8,6-13; Ps 85,8.10-14; Mk 3,13-19
- 21 S Sv. Agneza, djevica i mučenica, *spomendan:* od dana: Heb 9,2-3.11-14; Ps 47,2-3.6-9; Mk 3,20-21
- 22 N **TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU:** Iz 8,23b – 9,3; Ps 27,1.4.13-14; 1Kor 1,10-13.17; Mt 4,12-23
- 23 P Svagdan: Heb 9,15.24-28; Ps 98,1-6; Mk 3,22-30
- 24 U Sv. Franjo Saleški, biskup i crkveni naučitelj, *spomendan:* od dana: Heb 10,1-10; Ps 40,2.4ab.7-8a.10-11; Mk 3,31-35
- 25 S OBRAČENJE SV. PAVLA, *blagdan:* vl.: Dj 22,3-16 (ili: Dj 9,1-22); Ps 117,1-2; Mk 16,15-18
- 26 Č Sv. Timotej i Tito, biskupi, *spomendan:* vl.: 2Tim 1,1-8 ili: Tit 1,1-5; Ps 96,1-3.7-8a.10; Lk 10,1-9
- 27 P Svagdan; *ili: Sv. Anđela Merici, djevica:* Heb 10,32-39; Ps 37,3-6.23-24.39-40; Mk 4,26-34
- 28 S Sv. Toma Akvinski, prezbiter i crkveni naučitelj, *spomendan:* od dana: Heb 11,1-2.8-19; Otpj. pj.: Lk 1,69-75; Mk 4,35-41
- 29 N **ČETVRTA NEDJELJA KROZ GODINU:** Sef 2,3; 3,12-13; Ps 146,6c-10; 1Kor 1,26-31; Mt 5,1-12a
- 30 P Svagdan: Heb 11,32-40; Ps 31,20-24; Mk 5,1-20
- 31 U Sv. Ivan Bosco, prezbiter, *spomendan:* od dana: Heb 12,1-4; Ps 22,26b-28.30-32; Mk 5,21-43

VELJAČA

- 1 S Svagdan: Heb 12,4-7.11-15; Ps 103,1-2.13-14.17-18a; Mk 6,1-6
- 2 Č **PRIKAZANJE GOSPODINOVO. SVIJEĆNICA,** *blagdan:* vl.: Mal 3,1-4 ili: Heb 2,14-18; Ps 24,7-10; Lk 2,22-40
- 3 P Svagdan; *ili: Sv. Blaž, biskup i mučenik; Sv. Oskar, biskup:* Heb 13,1-8; Ps 27,1.3.5.8b-9c; Mk 6,14-29
- 4 S Svagdan: Heb 13,15-17.20-21; Ps 23,1-6; Mk 6,30-34
- 5 N **PETA NEDJELJA KROZ GODINU:** Iz 58,7-10; Ps 112,4-8a.9; 1Kor 2,1-5; Mt 5,13-16
- 6 P Sv. Pavao Miki i drugovi, mučenici: od dana: Post 1,1-19; Ps 104,1-2a.5-6.10.12.24.35c; Mk 6,53-56
- 7 U Svagdan: Post 1,20 – 2,4a; Ps 8,4-9; Mk 7,1-13
- 8 S Svagdan; *ili: Sv. Jeronim Emiliani; Sv. Jozefina Bakhita, djevica:* Post 2,4b-9.15-17; Ps 104,1-2a.27-28.29bc-30; Mk 7,14-23
- 9 Č Sv. Skolastika, djevica *spomendan:* od dana: Post 2,18-25; Ps 128,1-5; Mk 7,24-30
- 10 P Bl. Alojzije Stepinac, biskup i mučenik, *spomendan:* od dana: Post 3,1-8; Ps 32,1-2.5-7; Mk 7,31-37
- 11 S Svagdan; *ili: Blažena Djevica Marija Lurdska:* Post 3,9-24; Ps 90,2-6.12-13; Mk 8,1-10
- 12 N **ŠESTA NEDJELJA KROZ GODINU:** Sir 15,15-20; Ps 119,1-2.4-5.17-18.33-34; 1Kor 2,6-10; Mt 5,17-37
- 13 P Svagdan: Post 4,1-15.25; Ps 50,1.8.16bc-17.20-21; Mk 8,11-13
- 14 U Svagdan: Post 6,5-8; 7,1-5.10; Ps 29,1a.2.3ac-4.3b.9c-10; Mk 8,14-21
- 15 S Svagdan: Post 8,6-13.20-22; Ps 116,12-15.18-19; Mk 8,22-26
- 16 Č Svagdan: Post 9,1-13; Ps 102,16-21.29.22-23; Mk 8,27-33
- 17 P Svagdan; *ili: Sedam svetih osnivača Reda slugu Bl. Dj. Marije:* Post 11,1-9; Ps 33,10-15; Mk 8,34 – 9,1
- 18 S Svagdan: Heb 11,1-7; Ps 145,2-5.10-11; Mk 9,2-13

Druga nedjelja kroz godinu

15. siječnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Sva zemlja, Bože,
nek ti se klanja
i nek ti pjeva,
neka pjeva tvom imenu!
(Ps 66,4)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože,
u tvojoj su ruci i svemirska
prostranstva i srca ljudi:
usliši molitve svoga naroda i
udijeli mir našem vremenu.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, daj da ovim
otajstvima pristupamo
s doličnim poštovanjem.
Kad god se slavi spomen
Kristove žrtve, vrši se u
nama djelo otkupljenja.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Mi smo upoznali ljubav
koju Bog ima u nama i
povjerovali joj.
(Iv 4,16)

POPRIČESNA MOLITVA

Udijeli nam, Gospodine,
Duha svoje ljubavi.
Nahratio si nas jednim
kruhom s neba,
daj da tvojom milošću
živimo u bratskoj slozi.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 49, 3-5-6

*Postavit ću te za svjetlost narodima,
da spas moj budeš do nakraj zemlje.*

Čitanje knjige proroka Izaije

Gospodin mi reče:

»Ti si sluga moj, Izraele,
u kom ću se proslaviti!«

A sad govori Gospodin,
koji me od utrobe slugom svojim načini,
da mu vratim natrag Jakova,
da se sabere Izrael.

Proslavih se u očima Gospodnjim,
Bog moj bijaše mi snaga.

I reče mi: »Premalo je da mi budeš sluga,
da podigneš plemena Jakovljeva
i vratiš ostatak Izraelov,
nego ću te postaviti za svjetlost narodima,
da spas moj budeš do nakraj zemlje.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 40, 2.4.7-10

Pripjev: Evo dolazim, Gospodine, vršiti volju tvoju!

Uzdah se u Gospodina uzdanjem silnim
i on se k meni prignu i usliša vapaj moj.

U usta mi stavi pjesmu novu,
slavopoj Bogu našem.

Žrtve i prinosi ne mile ti se,
nego si mi uši otvorio;
paljenicâ ni okajnicâ ne tražiš.

Tada rekoh: »Evo dolazim!

U svitku knjige piše za mene:
Milje mi je, Bože moj, vršit volju tvoju,
Zakon tvoj duboko u srcu ja nosim.«

Pravdu ću tvoju naviještati u zboru velikom
i usta svojih zatvoriti neću,
Gospodine, sve ti je znano.

Drugo čitanje 1Kor 1, 1-3

*Milost vam i mir od Boga, Oca našega,
i Gospodina Isusa Krista!*

Početak Prve poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima
Pavao, po Božjoj volji pozvan za apostola Krista Isusa,
i brat Sosten Crkvi Božjoj u Korintu

Tanzio da Varallo,
Ivan Krstitelj u pustinji, oko 1629.

– posvećenima u Kristu Isusu,
pozvanicima, svetima,
sa svima što na bilo kojemu mjestu
prizivlju ime Isusa Krista,
Gospodina našega, njihova i našega.
Milost vam i mir od Boga, Oca našega,
i Gospodina Isusa Krista!
Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 1,14a.12b

Riječ tijelom postade i nastani se među nama; onima
koji Njega primiše podade moć da postanu djeca Božja.

Evanđelje Iv 1, 29-34

Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta!

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Ivan ugleda Isusa gdje dolazi k njemu pa reče: »Evo Jaganjca Božjega koji odnosi grijeh svijeta! To je onaj o kojem rekoh: Za mnom dolazi čovjek koji je preda mnom jer bijaše prije mene! Ja ga nisam poznavao, ali baš zato dođoh i krstim vodom da se on očituje Izraelu.«

I posvjedoči Ivan: »Promatrao sam Duha gdje s neba silazi kao golub i ostaje na njemu. Njega ja nisam poznavao, ali onaj koji me posla vodom krstiti reče mi: 'Na koga vidiš da Duh silazi i ostaje na njemu, to je onaj koji krsti Duhom Svetim.' I ja sam to vidio i svjedočim: on je Sin Božji.«

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, poniznim se prošnjama utecimo vječnome Ocu koji nam je u riječima i djelima Ivana Krstitelja navijestio dolazak svoga Sina da nas izbavi svakoga zla i tame svijeta:

1. Ivan Krstitelj je u Kristu vidio istinsko Svjetlo. Daj da Crkva prepozna Svjetlo Božje i u toj svjetlosti hodi, te njome obasjava svaku ovozemaljsku tamu, molimo te.
2. Svećenici u svetoj Misi prikazuju spomen na Jaganjčevu žrtvu. Podaj im svoga Duha kako bi čista i radosna srca slavili i ljudima naviještali otajstvo Kristove ljubavi, molimo te.
3. Prelomljen kruh u svetoj euharistiji simbol je Kristova predanja poradi našeg spasenja. Učini nas vjernim nasljedovateljima tog čina sebedarja poradi dobra bližnjih, molimo te.
4. Okupili smo se oko tvog oltara želeći se sjediniti s Jaganjcem Božjim. Po svome nas Duhu oslobodi svega što nas udaljava od tebe i učini radosnim dionicima gozbe Jaganjčeve, molimo te.
5. Po krštenju smo postali tvoja ljubljena djeca. Udijeli vječni pokoj svima koji su svojim životima hrabro svjedočili tvoju neizmjernu ljubav u daru krštenja, molimo te.

Vječni Oče, dok ti zahvaljujemo za dar tvoga Sina koji nas obasjava svojim svjetlom i utire put prema vječnosti, po svojoj neizmornoj dobroti poslušaj ove naše ponizne prošnje i milostivo ih usliši. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	131.3 ili 108.2	Kliči Bogu
ili	238	Dan Gospodnji
Otpjevni psalam:	102	Evo dolazim, Gospodine
Prinosna:	167.2	O primi žrtvu svetu
ili	VI	Izvore vode žive
Pričesna:	260	O da bude radost
ili	363	Sine Božji
	167.3 i 4	Moj Spase, dođi k meni
Završna:	167.5	O Bože, svijeta vrelo
ili	220	Gdje god su dvojica

Živimo u doba svadbe

Ivan Krstitelj je prepoznao trenutak života

Sinoptička evanđelja započinju Isusov javni život na krštenju kod rijeke Jordana, no evanđelist Ivan poklanja veliku pažnju Ivanu Krstitelju i predstavlja nam ga u jednom originalnom obliku. Sinoptici nam govore kao o osobi koja ide pred Isusom, a Ivan ga ne predstavlja tako nego kao svjedoka koji je vidio i drugima govori o onome što je vidio. On je prvi koji je vidio Svjetlost i prepoznao istinsko Svjetlo. On vidi u Isusu svjetlo koje ga je oduševilo, te želi upozoriti na njega, želi pokazati gdje je pravo Svjetlo. Evanđelje započinje riječju Sutradan. Što je bilo dan prije? Iz Jeruzalema je došla službena delegacija kako bi pitali Ivana Krstitelje tko je on i što radi. Uočili su da je pokrenuo narod i mnogi su mislili da je on Mesija. On odgovara delegaciji: *Ja nisam Krist... Ja sam glas koji viče u pustinji: Poravnite put Gospodnji.* Ivan pred Svjetlom jasnije vidi i svoj identitet. Svatko ima priliku pred Svjetlom jačati vlastiti identitet.

Sutradan, Ivan vidi Isusa koji dolazi k njemu. Isus se pojavljuje na sceni. Bog se daje vidjeti u Isusu. Isus će ići po selima, po gradovima, među ljude kako bi pokazao lice Očevo. Želi nam pokazati pravoga čovjeka, ostvarenog Sina Božjega. Kada vidi Isusa, Ivan Krstitelj govori: *Evo Jaganjca Božjega.* Lijepa je njegova gesta.

Želi pozvati i nas kako bismo gledali u Svjetlo. Ako želimo hodati u svjetlosti života, da ne činimo zlo sebi niti drugima, tada smo pozvani gledati u Svjetlo, jer ga je Ivan vidio. Ta Svjetlost je Jaganjac Božji. Nitko se nije nadao da Svjetlost dolazi od Jaganjca. Očekivali su Lava iz plemena Judina (Otkrivenje). To je bila njihova nada. Čekali su Kralja, Pastira naroda, Kralja pred kojim se svi sagibaju, Kralja kojem se plaća danak. Ivan Krstitelj pak govori o Jaganjcu. O kojem Jaganjcu je riječ? Ivan

Krstitelj nam govori o Jaganjcu koji daje svoju krv kako bismo se spasili. On je taj koji nas oslobađa. Isus, Jaganjac Božji, ima prasliku u Jaganjcu koji je spasio Židove time što je krv jaganjčeva bila na dovracima vrata kada je u Egiptu prolazio anđeo koji je donio smrt.

U kontrastu se jače očituje identitet obiju strana

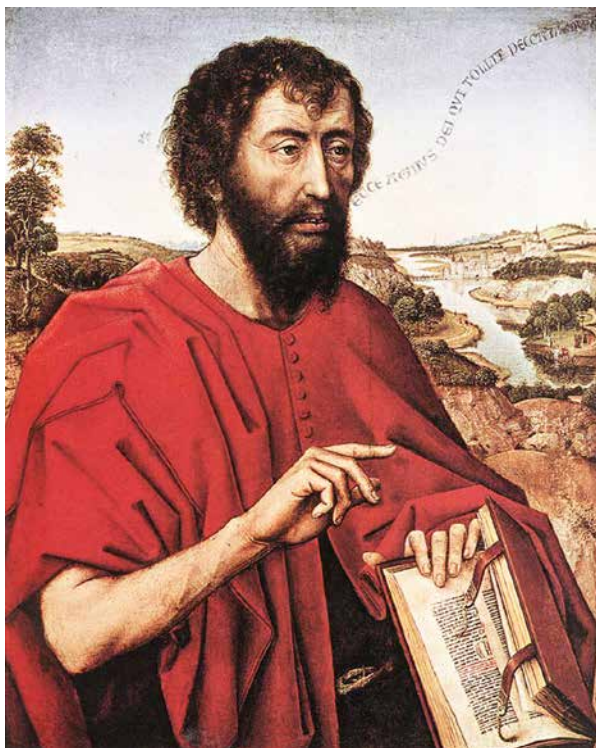
Zašto Janje treba biti ubijeno kada je ono najponiznije, najumiljatije stvorenje koje poznajemo, nikome ne čini zlo? Kako bi oduzeo mogućnost zvijerima da naškode potrebno je žrtvovati Janje. Samo pred Janjetom se »zvijeri« mogu osvijestiti da su zvijeri. Ako su svi zvijeri tada si nitko ne može osvijestiti tko je. Kada su svi »zvijeri« tada je nemoguća promjena. Kako bi se osobe promijenile potrebno je da dođe netko drugi tko je vjeran, pošten, iskren, odan, netko tko utjelovljuje drugačije vrijednosti. Tada je moguće osvijestiti se, otriježniti se. S dolaskom Jaganjca Božjeg počinje jedno novo Kraljevstvo, Kraljevstvo onoga koji ne oduzima nego daruje svoj život za druge. Pred Isusom, Jaganjcem Božjim, trajno se osvješčujemo što je naš identitet. Isus je Jaganjac koji oduzima grijeh svijeta. Grijeh nije prekršaj neke norme zbog koje treba biti kažnjen jer nismo slušali, bili poslušni. Grijeh je gubitak ljudskosti, promašen cilj. Kada se netko ne ponaša kao čovjek, kada je korumpiran, sebičan, napada svoj identitet. Jaganjac Božji je došao iščupati grijeh, a ne ispaštati. On je došao da bi otklonio grijeh, stavio kraj zlom mentalitetu, đavolskoj snazi koja nas tjera da budemo zvijeri. Nije došao kako bi izbrisao neki prekršaj, nego kako bi uklonio tamu koja obavlja svijet i koja nam priječi vidjeti tko je Bog i tko je čovjek. Isus nije pobijedio grijeh i zlo kako bi dao amnestiju (oprost), nego uvodi u svijet jedan novi dinamizam, novu snagu njegovog Duha, snaga koja nam daje snagu biti ljudi.

Svaka ptica svome jatu leti

Ivan nadalje svjedoči *Promatrao sam Duha gdje silazi kao golub i ostaje na njemu*. To je njegovo svjedočanstvo što je vidio i želi da i mi vidimo. Na Isusu je golub. Duh se nije slučajno tek samo zaustavio na Isusu. Duh boravi na Isusu. Ova slika je vrlo simbolična. Golub je simbol vjernosti svom gnijezdu. Golub se vraća svom gnijezdu. Ivan Krstitelj govori kako je Duh boravio nad Isusom. To znači kako se tu vraća Bog. Bog pronalazi svoje sjedište, svoje gnijezdo u Isusu Kristu. U Isusu se vraća da nam pokaže uvijek iznova gdje boravi. Tako i prije pričesti kada svećenik govori *Evo Jaganjca Božjega* znači da tu boravi Bog. No važno je primijetiti da je tada podignut prelomljeni kruh, prelomljena hostija. Podignut je prelomljen život za druge. Ne slomljen, nego prelomljen da bi se dao. Isus je svoj život darovao za nas i očitovao nam ljepotu darivanja u našem životu. Ako želimo vidjeti Svjetlost u našem životu i mi smo pozvani darivati se, prelamati svoj život za druge i vidjet ćemo i doživjeti i sami radost Jaganjca Božjega.

U teškim, pa ipak svadbenim vremenima živimo

Isus je onaj koji krsti Duhom. Krštenje Duhom znači uroniti u novu mudrost koja nam dolazi od Boga. To krštenje znači natopiti se Bogom kako bismo bili sposobni ljubiti, imati božansku snagu koja nam daje krepost ljubiti i u ovim teškim vremenima. To je žila kucavica našega života, žila Božjega života u nama. To je krštenje u novom Duhu. Taj Duh uništava grijeh, ono što nije u nama ljudsko. Duh nas oslobađa od onoga što nas ne čini čovjekom. Nadalje Ivan Krstitelj nastavlja: *I ja sam to vidio i svjedočim: on je Sin Božji*. Ako prihvatimo ovo svjedočanstvo tijekom ove godine pozvani smo svoje oči uperiti u Isusa Krista jer gledajući

Rogier van der Weyden, *Ivan Krstitelj*, 1450.

njega vidimo lice Božje, a onda imamo više podstreka biti ljudi. Riječi *Evo Jaganjca Božjeg* čujemo tijekom euharistije kada nas celebrant, slavljjenik poziva na gozbu, poziva na svadbu Jaganjčevu, a znamo što je svadba. Svadba je slavlje, sjedinjenje života s ljubljenom osobom. I mi smo pozvani na euharistiji sjediniti naš život s Jaganjcem, odlučiti kojem kraljevstvu želimo pripadati. Da li kraljevstvu čovjeka koji živi bez Boga ili kraljevstvu koje pripada ostvarenom čovjeku i Bogu, Isusu Kristu? Slijediti Jaganjca Božjega prelomljenog u hostiji znači biti dionik radosti svadbe, već sada i ovdje, na zemlji. To znači ugnijezditi se u ljubavi Božjoj jer Duh Božji jest u nama. To je Duhu kojem Pavao piše *Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista*, riječi s kojom često i svećenik započinje svadbeno slavlje euharistije, a koje smo čuli i u današnjem drugom čitanju.

Josip Bošnjaković

Treća nedjelja kroz godinu

22. siječnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Pjevajte Gospodinu
pjesmu novu!
Pjevaj Gospodinu,
sva zemljo! Slava je i
veličanstvo pred njim,
sila i sjaj u svetištu njegovu.
(Ps 96,1.6)

ZBORNA MOLITVA

Svemoguću vječnu Bože,
ravnaj našim životom
da vršimo tvoju volju:
da u ime tvoga ljubljenoga
Sina obilujemo dobrim
djelima.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, pomiri nas
sa sobom i primi ove darove:
posveti ih snagom svoga
Duha, da nam budu na
spasenje.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Pristupite ka Gospodinu
i razveselite se,
da se ne postide
lica vaša.
(Ps 34,6)

POPRIČESNA MOLITVA

Svemoguću Bože,
ovom svetom gozdom
dao si nam udio u svom
božanskom životu:
daj da u tom daru uživamo
svu vječnost.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 8,23b – 9,3

U Galileji poganskoj narod vidje svjetlost veliku!

Čitanje Knjige proroka Izaije

U prvo vrijeme obescijeni zemlju Zebulunovu i zemlju Naftalijevu, al' u vrijeme posljednje on će proslaviti put uz more, s one strane Jordana – Galileju pogansku. Narod koji je u tmuni hodio svjetlost vidje veliku; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu. Ti si radost umnožio, uvećao veselje, i oni se pred tobom raduju kao što se žetvi raduju žeteoci, kao što kliču koji dijele plijen. Jer teški jaram njegov, batinu plećâ njegovih, šibu njegova goniča slomio si ko u dan midjanski.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 27,1.4.13-14

Pripjev: Gospodin mi je svjetlost i spasenje.

Gospodin mi je svjetlost i spasenje:
koga da se bojim?

Gospodin je štit života moga:
pred kime da strepim?

Za jedno molim Gospodina, samo to ja tražim:
da živim u domu Gospodnjem sve dane života svoga,
da uživam milinu Gospodnju i dom njegov gledam.

Vjerujem da ću uživati dobra Gospodnja u zemlji živih.
U Gospodina se uzdaj, ojunači se,
čvrsto nek bude srce tvoje:
u Gospodina se uzdaj!

Drugo čitanje 1Kor 1,10-13.17

Čitanje Prve poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima

Zaklinjem vas, braćo, imenom Gospodina našega Isusa Krista: svi budite iste misli; neka ne bude među vama razdora, nego budite savršeno istog osjećanja i istog mišljenja. Jer Klojini mi, braćo moja, o vama rekoše da među vama ima svađa. Mislim to što svaki od vas govori: »Ja sam Pavlov«, »A ja Apolonov«, »A ja Kefin«, »A ja Kristov«. Zar je Krist razdijeljen? Zar je Pavao raspet za vas? Ili ste u Pavlovo ime kršteni? Jer ne posla me Krist krstiti, nego navješćivati evanđelje, i to ne mudrošću besjede, da se ne obeskrijepi križ Kristov.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Mt 4,23

Isus je propovijedao evanđelje o Kraljevstvu,
i liječio svaku bolest u narodu.

Evangelje Mt 4, 12-23

Nastani se u Kafarnaumu da se ispuni što je rečeno po Izaiji.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

Kad je Isus čuo da je Ivan predan, povuče se u Galileju. Ostavi Nazaret te ode i nastani se u Kafarnaumu, uz more, na području Zebulunovu i Naftalijevu da se ispuni što je rečeno po proroku Izaiji: »Zemlja Zebulunova i zemlja Naftalijeva, put uz more, s one strane Jordana, Galileja poganska – narod što je sjedio u tmini svjetlost vidje veliku; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu.« Otada je Isus počeo propovijedati: »Obratite se jer približilo se kraljevstvo nebesko!« Prolazeći uz Galilejsko more, ugleda dva brata, Šimuna zvanog Petar i brata mu Andriju, gdje bacaju mrežu u more; bijahu ribari. I kaže im: »Hajdete za mnom, učinit ću vas ribarima ljudi!« Oni brzo ostave mreže i pođu za njim. Pošavši odande, ugleda druga dva brata, Jakova Zebedejeva i brata mu Ivana: u lađi su sa Zebedejem, ocem svojim, krpali mreže. Pozva i njih. Oni brzo ostave lađu i oca te pođu za njim. I obilazio je Isus svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama, propovijedajući evanđelje o Kraljevstvu i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu. I glas se o njemu pronese svom Sirijom. I donosili su mu sve koji bolovahu od najrazličitijih bolesti i patnja – opsjednute, mjesočare, uzete – i on ih ozdravljaše. Za njim je pohrlio silan svijet iz Galileje, Dekapola, Jeruzalema, Judeje i Transjordanije.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	82 ili 152	Pjevajte Gospodu
ili	210	Sijao Isus
Otpjevni psalam:		Gospodin mi je svjetlost i spasenje (ŽV 1/2011)
Prinosna:	219	Gospode Bože
ili	231	Jedan kruh
Pričesna:	101	Kušajte i vidite
	153	Dođite živomu vrelu Gledajte u Gospodina (ŽV1/2012)
Završna:	259	Krist nas je sobom hranio

MOLITVA VJERNIKA

Nebeski Oče, tvoj nas Sin želi poučiti ispravnome putu i postupanju pružajući nam autentični primjer nasljedovanja učitelja. Potrebni smo pouke i želimo biti poučeni, stoga ti upućujemo ove iskrene molitve:

1. Kristovi su apostoli ostavili ovozemaljske životne prilike i pošli za njim. Učini Crkvu nenavezanu na zemaljska dobra kako bi uvijek i u svemu mogla težiti nebeskom Kraljevstvu, molimo te.
2. Kao što je Krist nekada pozivao, i ti danas pozivaš mnoge ljude u svećeničku službu. Ohrabri mladiće da se odvažte postati vrsni ribari ljudi u morskim prostranstvima ovoga svijeta, molimo te.
3. Krista ne možemo slijediti ako ne ostavimo sve što nas u tome sputava. Daruj nam snage oduprijeti se svim navezanostima u ovom svijetu i hrabro krenuti za Kristom, molimo te.
4. Tvome su Sinu donosili bolesne da ih ozdravi. Iskaži na svim bolesnima i potrebitima svoju iscjeliteljsku moć kako bi kroz nju spoznali tvoju neizmjernu ljubav, molimo te.
5. Naši su se pokojni trudili koračati putem spasenja. Budi im milosrdan na posljednjem sudu i poradi svakoga ih dobrog djela nagradi vječnošću u svome Kraljevstvu, molimo te.

Hvala ti, Oče nebeski, što poradi naše grešnosti ne odustaješ od nas, već nas uvijek iznova pozivaš da slijedimo tvoji sveti put. Učini nas spremnima odazvati se na svako dobro na koje nas tvoj Sin poziva i tako svjedočiti Svjetlo istinsko koje si nam darovao. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Tko je Isusov učenik?

Odnos između Isusa i kršćana u moderno vrijeme jest odnos učitelja i učenika

U nekoliko sljedećih nedjelja razmišljat ćemo o temi učenja na temelju odlomaka Matejevog Evanđelja koje započinjemo čitati. U našem ljudskom iskustvu »učenik« je logikom samog govora povezan s »učiteljem«. Mi taj odnos najčešće stavljamo u klupe osnovne škole smatrajući ga neprijerenim čak za fakultetsko obrazovno razdoblje, a kamoli za odnos između Isusa Krista i kršćanina. Navikli smo slušati: »*U ono vrijeme reče Isus svojim učenicima...*«, ali Isusovi su učenici bili apostoli, mislimo mi, te na taj način njegove riječi primjenjujemo na apostole, ili možda na koje druge Isusove suvremenike, ali ne na nas. Razmišljanja nekoliko sljedećih nedjelja imat će drugi smjer jer ćemo među Isusovim učenicima pronaći i naša imena. Obogatit ćemo vlastito iskustvo s obzirom na odnos »učenik – učitelj« jer ćemo uvidjeti da Isus ne želi biti samo učitelj koji će svoje učenike poučiti nekim istinama života, već ih uvesti u zajedništvo njegove sudbine, u zajedništvo života, tako da se u učenicima ostvari isti život koji prožima i učitelja.

Isus na sebe preuzima uvjete života svojih učenika

Današnje Evanđelje govori nam o prvim učenicima koje Isus sebi izabire. Evanđelist Matej kao uvod u taj događaj, koji označuje i početak Isusovog javnog djelovanja, napominje da se Isus nastanio u Kafarnaumu, prema proroku Izaiji na području Galileje poganske. Da bi Isus mogao postati učitelj, mora na sebe uzeti uvjete života ljudi kojima želi biti učitelj, i kao što se po svome rođenju Božanska Riječ nastanila u ljudskom tijelu, tako se sada Isus nastanjuje na području poganske Galileje da bi ljudima, kojima će govoriti Riječ, bio blizak. Nije, dakle, čovjek koji traži Gospodina, niti učenik koji traži

učitelja, već Gospodin koji dolazi u naše prilike života, koje su često vrlo poganske, nastanjuje se u našoj nutрини i osjećamo njegove riječi u nutрини našega srca, uporne kao kapljice vode što kaplju po tvrdoj stijeni. Matej u odlomku Evanđelja pet puta spominje ime Galileje, ali Isusa ne smeta poganska pozadina u odabiranju svojih učenika, kao ni mnoge neregularne situacije naših vlastitih životnih prošlosti. Upravo takvim ljudima onog vremena, i nama u ovom vremenu, Isus dolazi.

Kad Isus poziva, učenici se žurno odazivaju njegovom pozivu

Ono što je ljude Isusovog vremena učinilo Njegovim učenicima bio je Njegov izričiti poziv: »*Hajde za mnom... Pozva i njih...*«, te njihov spremni odaziv. Petar, Andrija, Jakov i Ivan odgovaraju na Isusov poziv na isti način: »*Oni brzo ostave... i pođu za njim.*«. Tko je Isusov učenik današnjega vremena? Onaj koji je spreman na njegov poziv *brzo ostaviti* nešto i *poći za Njim*. Zanimljivo je da je različito ono što su Petar, Andrija, Jakov i Ivan morali ostaviti, kao na primjer mreže, lađu, oca, ali je isti način kako su oni to učinili: »brzo«. Isusovi učenici današnjeg vremena slični su prvim učenicima upravo po načinu kako odgovaraju na poziv koji im Isus upućuje. Da bi se moglo krenuti za Isusom, slušati njegovu riječ, gledati njegova djela, postajati dionik njegove sudbine života, potrebno je najprije nešto ostaviti. Svatko od nas najbolje zna što je to »nešto«, koje nas veže poput lanaca i ne dozvoljava poći za Isusom. To se treba ostaviti »brzo«, jer je poziv učenicima onog vremena Isus uputio prolazeći uz Galilejsko more, a i nama upućuje u prolasku kroz naš život, a kad je učitelj u prolasku, učenik treba djelovati brzo. Prolazak objedinjuje približavanje i udaljšavanje, te u trenutku

Isusovog poziva, koji označava najveću blizinu, čovjek treba brzo reagirati, a ne biti uspavan.

Isusovi učenici »pođu za njim«

Biti Isusov učenik znači ići za Isusom. Ipak, naše iskustvo učenitva jest pomalo statično iskustvo. Učenik sjedi u klupi, a učitelj ga poučava. Učitelj prenosi učeniku određeno znanje, a izvrsnost učenika očituje se u otvorenosti i prihvaćanju toga znanja. Prema tom shvaćanju biti učenik najprije znači prihvatiti određeno učenje koje učitelj predlaže. Doista dio takvoga shvaćanja pronalazimo i u Matejevom evanđelju. U petom poglavlju Matejevog evanđelja Isus uzlazi na goru, sjeda poput učitelja na profesorskoj katedri, te počinje poučavati svoje učenike (usp. Mt 5,1-2). U tom statičnom pristupu ono što povezuje Isusa i njegove učenike jest poznavanje Božanske riječi ili Božjega nauka, te nije toliko riječ o zajedništvu sudbina Isusa i njegovih učenika.

Postoji, međutim, i drugi pristup, više dinamičkog karaktera, koji je prisutan u riječima današnjega Evanđelja: »i pođu za njim«. Slika »poći za Isusom« uključuje u sebi više od činjenice da Isus i učenici međusobno dijele ista uvjerenja, već oni dijele svakodnevnicu života. Isusovi učenici bili su s njim na putu, jeli su zajedno s njim, bili su prisutni kada je Isus činio čudesa i kada je propovijedao, sjedili su oko vatre zajedno s njime kada bi nekamo putovali i spavali su u blizini svojega učitelja. Oni su zapravo dijelili sudbinu života s Isusom Kristom, njihovim učiteljem. Ovaj pristup učenitvu mnogo je dinamičniji, jer se učenik ne može distancirati od učitelja nakon što je postupak intelektualnog poučavanja završio, već učenik dijeli svakidašnje životne situacije sa svojim učiteljem, što je prekrasno izraženo

Marco Basaiti, Poziv prvih apostola, oko 1490.

u slici nasljedovanja Isusa: »i pođu za njim«. Zato su u stara vremena učitelji uvijek išli nekoliko metara ispred svojih učenika, a učenici bi slijedili svoje učitelje, te na taj izvanjski način pokazali da su spremni ući ne samo u zajedništvo nauka sa svojim učiteljima, već i u zajedništvo životne sudbine svojih učitelja.

Isusov je učenik, dakle, čovjek koji u svojoj situaciji života, često neregularnoj i poganskoj, čuje Isusov poziv na novi život i odgovara brzo, ostavljajući ono što mu se čini kao zapreka slušanju Isusovih riječi i životu zajedno s Njime, te kreće za Njim kao učenik za učiteljem, dijeleći s Isusom ne samo određene intelektualne postupke, već svakodnevnicu života.

Mladen Horvat

Četvrta nedjelja kroz godinu

29. siječnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Spasi nas, Gospodine,
Bože naš, i saberi nas iz
naroda, da slavimo tvoje
sveto ime, da se tvojom
slavom ponosimo.
(Ps 106,47)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine, Bože naš,
tvoja Crkva počinje svetu
službu: daj da te štujemo
svom dušom te u tvom
Duhu ljubimo i prihvaćamo
sve ljude.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, donosimo na
oltar darove u znak svoga
služenja i predanja: primi ih
i pretvori u otajstvo našeg
otkupljenja.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Blago siromasima, duhom;
njihovo je kraljevstvo
nebesko! Blago krotkima
– oni će baštiniti zemlju!
(Mt 5,3-5a)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, ova pričest
obnovila je u nama božanski
život. Molimo da po tom
sredstvu spasenja
neprestano rastemo u vjeri.
Po Kristu.

Prvo čitanje Sef 2,3; 3,12-13

Pustit ću da u tebi opstane samo skroman i čedan narod.

Čitanje Knjige proroka Sefanije

Tražite Gospodina, svi skromni na zemlji, svi koji izvršavate
odredbe njegove! Tražite pravdu, tražite poniznost: vi ćete možda
biti zaštićeni u dan gnjeva Gospodnjega.

»Pustit ću da u tebi opstane samo skroman i čedan narod, i u imenu
Gospodnjem tražit će okrilje ostatak Izraelov. Oni neće više činiti
nepravdu, neće više govoriti laži; u njihovim ustima neće se više
naći jezik prijeverni. Moći će pâsti i odmarati se i nitko im neće
smetati.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 146,6c-10

Pripjev: Blago siromasima duhom; njihovo je kraljevstvo nebesko!

Gospodin ostaje vjeran dovijeka,
potlačenima vraća pravicu,
a gladnima kruha daje.
Gospodin oslobađa sužnje.

Gospodin slijepcima oči otvara.
Gospodin uspravlja prignute,
Gospodin ljubi pravedne.
Gospodin štiti pridošlice.

Sirote i udovice podupire,
a grešnicima mrsi putove.
Gospodin će kraljevati dovijeka,
tvoj Bog, Sione, od koljena do koljena.

Drugo čitanje 1Kor 1,26-31

Slabe svijeta izabra Bog.

Čitanje Prve poslanice

svetoga Pavla apostola Korinćanima

Gledajte, braćo, sebe, pozvane:

nema mnogo mudrih po tijelu, nema mnogo snažnih,
nema mnogo plemenitih. Nego lúde svijeta izabra Bog
da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake;
i neplemenite svijeta i prezrene izabra Bog, i ono što nije,
da uništi ono što jest, da se nijedan smrtnik ne bi hvalio pred
Bogom. Od njega je da vi jeste u Kristu Isusu, koji nama posta
mudrost od Boga, i pravednost, i posvećenje, i otkupljenje,
da bude kako je pisano:

Tko se hvali, u Gospodu neka se hvali.

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, uputimo iskrene molitve Bogu Ocu koji nam u svome Sinu daje savršen primjer pravednosti i ustrajnosti na putu spasenja:

1. Nebesko si Kraljevstvo obećao svojim pravednim i poniznim slugama. Učini Crkvu predvodnicom vršenja djela pravde i poniznosti u ovome svijetu, molimo te.
2. Da bi tvoja Crkva opstala, potrebni su joj ponizni i neustrašivi pastiri. Čuvaj pastire svete Crkve od svih napasti te im udijeli blago i milosrdno srce, spremno na slušanje i pomoć, molimo te.
3. U raznim krajevima svijeta vladaju nemiri. Hrabri mirotvorce da se njihov poziv na mir glasnije čuje, a progonjenima i ranjenima budi utjeha i pomoć, molimo te.
4. Mnogi su ljudi potrebni milosrđa. Izlij na nas svoje milosrđe da ga možemo darivati potrebitima u izborilju kao što ga ti nama daruješ, molimo te.
5. Borimo se protiv grijeha i vapimo za tvojim nebesima. Na posljednjem nam sudu budi milostiv i uvedi nas u svoje nebesko Kraljevstvo, molimo te.

Bože Oče, unatoč svim bolima i patnjama koje nas mogu zadesiti u ovome svijetu, želimo i nadalje živjeti pravedno i po tvojim zapovijedima, stoga te usrdno molimo da ove naše iskrene molitve poslušaj i po svojoj neizmjernej milosti uslišiš. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Pjesma prije Evanđelja Mt 5,1-12a

Radujte se i kličite:
velika je plaća vaša na nebesima!

Evanđelje Mt 5,1-12a

Blago siromasima duhom!

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:

Isus, ugledavši mnoštvo, uzide na goru.

I kad sjede, pristupe mu učenici.

On progovori i stane ih naučavati:

»Blago siromasima duhom:

njihovo je kraljevstvo nebesko!

Blago ožalošćenima: oni će se utješiti!

Blago krotkima: oni će baštiniti zemlju!

Blago gladnima i žednima pravednosti:
oni će se nasititi!

Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe!

Blago čistima srcem: oni će Boga gledati!

Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!

Blago progonjenima zbog pravednosti:
njihovo je kraljevstvo nebesko!

Blago vama kad vas – zbog mene – pogrde i prognaju i
sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite:
velika je plaća vaša na nebesima!«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	79.1	Spasi nas Gospodine
ili	226.1	Od sva se četiri vjetra
Otpjevni psalam:	126	Blago siromasima duhom
Prinosna:	226.2 i 3	Tisuću zrnaca skupa
Pričesna:	287	Blaženstva
	247	Uzmite, jedite
	188	Na Isusov se spomen sam
Završna:	859.1, 3 i 4	Spasitelju, dobri Isukrste
ili	175	O srce Sina Božjega

Crno-bijeli svijet

Pokušajmo zamisliti igru suprotnosti u kojoj netko kaže »bijelo«, a drugi treba reći »crno«. Kad kažemo »svijetlo« odmah pomislimo na »mrak«. Ako kažem »tuga«, suprotnost bi mogla biti »radost«. Ako mislimo na »bogatstvo«, mislimo na »siromaštvo« kao njegovu suprotnost. I tako bismo u nedogled mogli smisliti brojne riječi i lako pronaći njihove suprotnosti! Upravo nam današnja liturgija pruža cijelu »igru« suprotnosti i pokušava nas uputiti u prave vrijednosti.

Mudrost vs. ludost

Pavao želi reći da se prava veličina kršćana ne temelji na vlastitoj mudrosti, bogatstvu ili snazi, već u poniznom prepoznavanju Božje sile i dobrote: »Tko se hvali, u Gospodinu neka se hvali« (1Kor 1,31). Na prvi pogled se čini kako Apostol predstavlja socijalnu situaciju Crkve u Korintu. Tamošnja kršćanska zajednica ne slovi kao ambijent intelektualca (»nema među vama mnogo mudrih«), nego se može pretpostaviti da se sastojala od ljudi iz nižih slojeva društva. Pavao govori o pozvanima, o onima koji su postali cijenjени u Božjim očima, vjerni i privrženi Crkvi. Oni se razlikuju od onih koji kao vrhovne vrijednosti stavljaju tri stvari: mudrost, snagu i plemenitost. Socijalna situacija u Korintu pomaže Pavlu da kaže kako su kršćani pozvani na drugačiji način postojanja. Njihovu osobnu kartu predstavljaju neuki, slabi i prezreni (r. 26). Riječ je o svim onima koji su prihvatili evanđeosku poruku, a to nije filozofska mudrost, nego križ Gospodinov (usp. 1Kor 1,18).

Pavlov sud temelji se na trostrukom ponavljanju glagola »izabrati« (gr. *eklegomai*) kojim opisuje Božji čin ljubavi i privrženosti onome što se svijetu čini bezvrijednim. Pavao time na još izraženiji način može spominjati križ i Raspetoga u kojemu

se očituje najuzvišenija božanska ludost za ovaj svijet.

Traženje »životnih boja«

U sličnome smjeru ide i Sefanijina poruka. Njegova poruka obilježena je pozivom na obraćenje upućenom »svim skromnima na zemlji« (Sef 2,3), a ne moćnicima. Oni su više puta pozvani »tražiti«. U vrijeme političkih, društvenih i religioznih nevolja uoči buduće obnove prorok poziva na obraćenje izrazom »tražite Gospodina«, ali konkretnije to traženje prevodi sa druga dva poziva: »tražite pravdu, tražite poniznost«. Pravda odgovara izgradnji društva izjednačenih i braće. Poniznost, ili drugim riječima siromaštvo, prevodi se kao stav potpunog predanja Bogu, pouzdanja u njega. Nema dakle, pravog traženja pravde ako se u poniznosti potpuno ne otvori Bogu. I ovdje postoji bogougodna igra suprotnosti: siromašni i ponizni, odnosno oni koji ne vjeruju da su gospodari zemlje, nego su, naprotiv, gotovo skriveni od svijeta i nitko za njih ne mari, oni su ljudi za koje se Gospodin brine, oni koje Bog želi spokojne, smirene i u miru. Usprkos svim nevjernostima i izdajama, sam Bog će sačuvati taj ostatak, grupu vjernih Izraelaca koji je opisan kao »skroman i čedan narod«. On će biti svjedočanstvo Božje dobrote, a u »imenu Gospodnjem tražit će okrilje«, u njega će položiti svoju nadu. U takvom intimnom pouzdanju u Boga, grupica će pronaći snagu za novi moral. Sefanijino proroštvo je jedno od najsvjetlijih opisa duha siromaštva u Starom zavjetu koje će izričajni vrhunac pronaći u programu blaženstava koja čitamo u današnjem evanđelju.

Jedina životna vrijednost

Pjevajući psalam slušamo kako Gospodin »ljubi pravedne« više od onih koji su

uspješni. A pravednici su svi koji se pouzdaju u Boga unatoč nedaćama, bolima, zlu glasu... Ovo je ono što se očituje u Matejevu izvještaju o blaženstvima. Osamdeset i šest riječi koje u Evanđelju po Mateju tvore poput hrpe kamenja, naslaganoga jedan na drugi skladnu arhitekturu Blaženstava. Ovo je Evanđelje koje nas svaki put tjera na razmišljanje i ostavlja nenaoružane, koje nam nudi drugačiji način ljudskog bivanja, drugačiji od prevladavajuće logike. Ovo evanđelje nam govori o jedinim životnim vrijednostima, ali prije svega odgovara najiskrenijoj želji koja nastanjuje ljudsko srce: biti sretan. I upravo kroz ovih osamdeset i šest riječi Isus pruža odgovor na najdublja očekivanja i veliku želju za srećom naraštaja mnoštva koji su se tiskali uz njega tijekom tri godine njegova djelovanja i nastavlja, čak i danas, između nemira i nezadovoljstva, propitivati smisao vlastitog života. Ovo Evanđelje najljepši je i najradosniji dio Božje igre sa suprotnostima: međutim, ovdje igra prelazi na najvišu razinu, jer svi znamo da nas Bog voli odvesti do vrha! Isus govori o siromašnima, tužnima, gladnima, žednima, ali i o onima koji su sposobni praštati, o onima koji uvijek žele činiti dobro, o onima koji ne traže rat, onima koji žele pravdu, onima koji žele ljubiti Isusa pod svaku cijenu. Svi ti ljudi upravo su oni koje naš svijet ne želi, jer ne znaju igrati igru moći i laži. Isus takve naziva **BLAŽENIMA!** A blagoslovljen znači svet! Isus kaže da će ti ljudi sigurno otići u raj! Ali vidite li koliko je Bog dobar u igri suprotnosti? Ne samo da onima koji nemaju ništa obećava ono najljepše i najveće što ima, nego svakome od tih ljudi Bog jamči što će ga usrećiti. I tu se Bog igra suprotnostima: onima koji plaču obećava utjehu; onima koji traže mir, osigurava sretnu zemlju za život; onima koji žele pravdu, on je jamči; onima koji traže dobro dat će priliku vidjeti Boga i svijet Božjim očima!

Blažen onaj koji je siromašna duha, a iz toga siromaštva dobiva najveće bogatstvo – Krista.

Henrik Benedictus Olrik, *Govor na gori*, 1860.

*Blažen onaj koji je ožalošćen,
a tolike znade utješiti – zaista,
primio je svoju plaću!*

*Blažen onaj koji je krotak i ponizan,
danas zahvaljuje svome Stvoritelju
što ga je to naučio.*

*Blažen onaj koji je gladan i žedan
pravednosti, a toliko su ga puta
nepravdama hranili,
Blažen jer je imao u sebi nade.*

*Blažen koji je milosrdan i svojim
milosrđem od Boga danim
spasio je svoga bližnjega!*

*Blažen koji je čista srca
i samo u Bogu nalazi svjetlost i put.*

*Blažen koji donosi mir:
ljudima, svima, sebi – uistinu takav
može biti svjetlo svijetu!*

*Blažen koji je zbog pravednosti progonjen,
zbog Krista, on je svet, blažen i sretan!*

Andelo Maly

Peta nedjelja kroz godinu

5. veljače 2023.

ULAZNA PJESMA

Dođite, prignimo koljena
i padnimo nice pred
Gospodinom koji nas stvorio,
jer on je Gospodin, Bog naš.
(Ps 95,6-7)

ZBORNA MOLITVA

Gospodine, tvoja nam je
milost jedina nada,
a tvoja zaštita jedina
sigurnost.
Molimo te: snaži svoju
obitelj neprestanim
dobročinstvima.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, ti nam
jelo i piće daješ za održanje
vremenitoga života.
Molimo te da nam postanu i
otajstvo vječnoga spasenja.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Neka hvale Gospodina
za dobrotu njegovu,
za čudesa njegova sinovima
ljudskim!
Jer gladnu dušu on nasiti,
dušu izgladnjelu
on napuni dobrima.
(Ps 107,8-9)

POPRIČESNA MOLITVA

Bože, htio si da jedemo
od jednoga kruha i pijemo
iz jedne čaše. Daj da
životom budemo jedno
u Kristu i u radosti plodni
za spasenje svijeta.
Po Kristu.

Prvo čitanje Iz 58,7-10

Sinut će poput zore tvoja svjetlost.

Čitanje Knjige proroka Izaije
Ovo govori Gospodin:
»Podijeli kruh svoj s gladnima,
vedu pod krov svoj beskućnike,
odjeni onog koga vidiš gola
i ne krij se od onog tko je tvoje krvi.
Tad će sinut poput zore tvoja svjetlost
i zdravlje će tvoje brzo procvasti.
Pred tobom će ići tvoja pravda,
a slava Gospodnja bit će ti zalaznicom.
Vikneš li, Gospodin će ti odgovorit,
kad zavapiš, reći će: 'Evo me!'
Ukloniš li iz svoje sredine jaram,
ispružen prst i besjedu bezbožnu,
dadeš li kruha gladnome,
nasitiš li potlačenog,
tvoja će svjetlost zasjati u tmini
i tama će tvoja kao podne postati.«

Riječ je Gospodnja.

Pripjevni psalam Ps 112,4-8a.9

Pripjev: Čestitima sviće ko svjetlost u tami.

Čestitima sviće ko svjetlost u tami:
milostiv, milosrdan i pravedan Gospodin.
Dobro je čovjeku koji je milostiv
i daje u zajam,
koji poslove svoje obavlja pravedno.

Dovijeka neće on posrnuti:
u vječnome će spomenu biti pravednik.
Žalosne se vijesti neće bojati,
stalno je njegovo srce
uzdajući se u Gospodina.

Postojano mu je srce, ničeg se ne boji.
On rasipno dijeli, daje sirotinji:
pravednost njegova ostaje dovijeka,
njegovo će se čelo slavno uzdići.

Drugo čitanje 1Kor 2,1-5

Navijestih vam svjedočanstvo Krista raspetoga.

Čitanje Prve poslanice svetoga Pavla apostola Korinćanima
Kada dođoh k vama, braćo, ne dođoh s uzvišenom besjedom ili
mudročću navješćivati vam svjedočanstvo Božje jer ne htjedoh

MOLITVA VJERNIKA

Kao Kristovi učenici, pozvani smo poput soli prožimati društvo u kojem živimo i djelujemo. Potrebni Božje pomoći na tom putu, uputimo dobrome Ocu svoje molitve:

1. Krist je svoje učenike nazvao svjetlošću svijeta. Daj da Crkva bude dostojna nasljedovateljica prve Crkve te spremno izvršava svoju zadaću pronoseći svijetom Svjetlo istinsko, molimo te.
2. Kristovi su učenici bili poslani uputiti narode na pravi put. Daj da te tvoji pastiri i danas neumorno slijede i svim narodima otvaraju vrata vječnoga Kraljevstva, molimo te.
3. Mnogi ljudi u tišini svoje svakodnevice trpe materijalnu oskudicu. Daj da ne zatvaramo oči pred njihovom bijedom, već nas učini milosrdnim djelateljima svoje dobrote i dobara, molimo te.
4. Nazivamo se kršćanima, a nerijetko šutimo na nepravdu. Ohrabri nas da odgovorno ukazujemo na djela protivna tvome nauku te poput svjetiljke osvjetljavamo Istinu koja spašava, molimo te.
5. Naši su pokojni usnuli i čekaju da im iskažeš svoje milosrđe. Smiluj im se poradi svakog djela pravednosti koje su izvršili u ovozemaljskom životu te ih nagradi vječnim svjetlom u nebesima, molimo te.

Dobri Oče, učiš nas da svojim životima moramo jasno iskazati pripadnost tvome nauku te vršiti dobra djela kako bi naša pravednost poput svjetiljke svijetlila svim narodima. Hrabri nas u nastojanjima da svjetlo tvoje Istine možemo radosno primiti u svoja srca te ga pronositi ovim svijetom.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

među vama znati što drugo osim Isusa Krista, i to rassetoga. I ja pridoh k vama slab, u strahu i u veliku drhtanju. I besjeda moja i propovijedanje moje ne bijaše u uvjerljivim riječima mudrosti, nego u pokazivanju Duha i snage da se vjera vaša ne temelji na mudrosti ljudskoj, nego na snazi Božjoj. Riječ je Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 8,12

Ja sam svjetlost svijeta, govori Gospodin, tko ide za mnom, imat će svjetlost života.

Evanđelje Mt 5,13-16

Vi ste svjetlost svijeta.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme:

Reče Isus svojim učenicima:

»Vi ste sol zemlje. Ali ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti? Nije više ni za što nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze.«

»Vi ste svjetlost svijeta.

Ne može se sakriti grad što leži na gori.

Niti se užije svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući.

Tako neka svijetli vaša svjetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	78.2	Dođite prignimo koljena
ili	207	Prigni se svako koljeno
Otpjevni psalam:		Čestitima sviće (ŽV 1/2011)
Prinosna:	XV	Oče primi žrtvu ovu
Pričesna:		Kruše života (ŽV 7/2022)
	200	O Kruše živi, milosni
	201	O svjetlo duša, Isuse
Završna:	260	O da bude radost

Identitet pravih učenika

Psalam 112 sastavljen je od kratkih rečenica koje hvale pravednika i slave njegovu sreću. Pravednik je iznad svega uzdignut zbog svoje društvene velikodušnosti: on posuđuje, velikodušno daje siromasima, a pravednost kao svjetiljka obasjava njegov životni put. Ideal pravednika o kojem govori psalam objavljen je svijetu u Isusu Kristu. Prema ovom psalmu, otvorenost za čovjeka u nevolji i patnji istodobno su vrata kroz koja Božja naklonost i blagoslov ulaze u naše živote i naposljetku donose uspjeh. Liturgija koristi ovaj psalam prije svega o blagdanima svetaca.

Istinski post

Ulomak iz knjige proroka Izaije napisan je najvjerojatnije nakon povratka iz sužanjsva, između 537. i 520. pr. Kr. Sigurnosno stanje bilo je loše, a gospodarsko još gore: Jeruzalem je bio porušen i već dugo nenaštanjen; nedostajali su osnovni uvjeti da bi se u gradu moglo živjeti; posvuda je vladalo siromaštvo i bijeda. Čak ni ona sjajna Deuterizaijina proročanstva o slavnom povratku u Jeruzalem nisu se ostvarila, a prvotna opća radost zbog povratka pretvorila se u malodušnost, štoviše u ravnodušnost. U tako otužnu stanju ljudi postavljaju mnoštvo pitanja, a jedno od njih je i pitanje posta. Ponajprije nastoji se definirati što bi trebao biti post u odnosu prema Bogu. Problem nastaje jer izostaju očekivani rezultati posta, zbog čega biva optužen sam Bog: »Zašto postimo ako ti ne vidiš, zašto se trapimo ako ti ne znaš?« Izaija iznosi Božju obranu: Bog odbacuje njihove postove i sam definira ispravan način posta premještajući ga u društveno područje i međuljudske odnose: »Ovo je post koji mi je po volji, riječ je Jahve Gospoda: kidati okove nepravedne, razvezivati spona jarmene, puštati na slobodu potlačene, slomiti sve jarmove; podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj

beskućnike, odjenuti onoga koga vidiš gola i ne kriti se od onog tko je tvoje krvi.« Istinski post ne znači »spuštati kao rogoz glavu k zemlji, sterati poda se kostrijet i pepeo« nego konkretnu solidarnost s ugroženima i konkretnu pomoć u socijalnim nevoljama.

Poruka Izaijine knjige bila je vrlo živa u ranokršćansko doba, a mnogi tekstovi i ideje iz nje preuzeti su da bi se što bolje osvijetlili događaj i poruka Isusa iz Nazareta. Knjiga je istodobno i svjedočanstvo kako – držeći se prava i čineći pravdu i milosrđe – i u razrušenom Jeruzalemu može ponovo procvasti život.

Svjetlo pravih vrijednosti

Ulomak iz današnjeg evanđelja započinje zahtjevnim Isusovim riječima: »Vi ste sol zemlje... Vi ste svjetlo svijeta«. Isusovi učenici, pozvani su biti sol zemlje i svjetlo svijeta, moraju kao takvi otvoreno i javno nastupati pred ljudima. Iz naravi zadaće povjerene Isusovim učenicima proizlazi da oni moraju drugima biti poput svjetla i soli. Budući da im je zadatak oduševljavati ljude i privlačiti ih Bogu, učenici moraju biti vidljivi i ne smiju se skrivati; moraju zadržati svoj identitet i ne smiju se poistovjetiti sa svojom okolinom. Slike grada na gori i svjetiljke izražavaju dvije stvarnosti po svojoj prirodi jasno vidljive u okruženju: nitko ne može ne vidjeti grad smješten na vrh gore; svjetiljke vješamo o strop. U stara vremena kuće jednostavnih ljudi imale su samo jednu sobu, tako da je svjetiljka sa svijećnjaka trebala svojom svjetlošću obasjati sav prostor i učiniti da se sve pokaže u svom pravom svjetlu. Slično, Isusovi učenici trebaju biti orijentir, luč, trebaju učiniti da se sve pokaže u svom pravom svjetlu i u svojoj pravoj vrijednosti. Ne smiju se povući u anonimnost niti se sakriti u masi. Samo ako su vidljivi i ne skrivaju se niti maskiraju, po njima će drugi upoznati Boga kao dobrog Oca.

Ja sam svjetlost svijeta,
govori Gospodin (Iv 8,12)

Pokraj izbačenih stvari ljudi prolaze i gaze ih. Učenicima nije dopušteno proizvoljno birati i nije bez posljedica po njih ispunjavaju li svoju zadaću soli i svjetla ili ne. Na temelju toga mjeri se njihova konačna vrijednost pred Bogom. Na život učenika koji slijede Isusove upute gleda se kao na velik i važan zadatak: oni su nezamjenjivi i zaslužni su za to da svijet ima okus i sjaj. U životima učenika mora se vidjeti da pripadaju Bogu, da radosno svjedoče svoje sinovstvo djece Bože i tako oduševljavaju ljude za njegovu obitelj.

Prvo čitanje iz knjige proroka Izaije govori o onome što je kršćanska tradicija nazvala »djelima milosrđa«.

Po tim djelima milosrđa

Njihova djela trebaju biti vidljiva ne kako bi oni sami primili pohvale nego da, zbog njihove očite vjernosti naravi Božje djece, bude hvaljen Otac nebeski. Učenici koji se maskiraju ili skrivaju ne ispunjavaju svoju zadaću svjetla. Odreknu li se svog identiteta i prilagode se načinu života svoje sredine, ostat će neprepoznatljivi. Poput soli, Isusovi učenici trebaju prožimati svoje okruženje i biti odgovorni za njega. Trebaju ostati sol, i u njihovim životima se mora primijetiti da su djeca Oca nebeskog, baštinici i djelateli njegove dobrote, ljepote i milosrđa. O tome ovisi njihova vrijednost i njihov značaj za okolinu. Ali o tome ovisi i osobna sudbina učenika: izgube li svoj identitet, »ljudi ih bacaju i gaze«. Po istočnjačkom običaju izbacuje se iz kuće sve što više ne treba.

svjetlo se Božje ljubavi širi svijetom. Mi ne bismo uopće bili važni za ovaj svijet ako bismo kao sljedbenici uzvišenog nauka ostali zatvoreni u sebe, nego mi smo svjetlo svijeta zato što evanđeoska blaženstva, utjelovljena u našim životima, postaju svjetlosni znaci usred svijeta. Kao Kristovi nasljedovatelji dobili smo zadaću koju moramo izvršiti u službi svijeta: pozvani smo dati smisao životu. A život se sastoji od malih stvari – u obitelji, poslu, odmoru, prijateljstvu – i upravo u njima valja nam tražiti i pronalaziti smisao postojanja. Popričesna molitva dobro sažima poruku Božje riječi ove nedjelje: molimo da životom budemo jedno u Kristu i da u radosti donosimo plodove vječnog života za spasenje svijeta.

Danimir Pezer

Šesta nedjelja kroz godinu

12. veljače 2023.

ULAZNA PJESMA

Budi mi, Gospodine,
hrid zaštite,
tvrđava spasenja.
Jer ti si hrid moja,
tvrđava moja,
radi imena svoga
vodi me i ravnaj!
(Ps 31,3-4)

ZBORNA MOLITVA

Bože, rekao si
da boraviš u pravednu
i iskrenu srcu.
Daj da mi budemo takvi
te se trajno nastaniš u nama.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine, nek nas ovaj
prinos očisti i obnovi
na sliku Kristovu,
da vršimo tvoju volju i
postignemo obećanu
nagradu.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Bog je tako ljubio svijet
da je dao svoga Sina
jedinorođenca da nijedan
koji u njega vjeruje
ne propadne,
nego da ima život vječni.
(Iv 3,16)

POPRIČESNA MOLITVA

Gospodine, uživali smo kruh
s neba. Daj da ga uvijek
budemo gladni jer nam
daje pravi život.
Po Kristu.

Prvo čitanje Sir 15, 15-20

Nije nikad zapovjedio nikomu da bude bezbožnik.

Čitanje Knjige Sirahove

Ako hoćeš, možeš držati zapovijedi,
u tvojoj je moći da budeš vjeran.

On je preda te stavio vatru i vodu:
za čim hoćeš pruži ruku svoju.

Pred čovjekom je i život i smrt:
što on više voli to će mu se dati.

Jer velika je mudrost u Gospodina,
on je svemoćan i vidi sve.

Oči Gospodnje počivaju na onima koji ga se boje,
Gospodin zna svako djelo čovječje.

Nije nikad zapovjedio nikomu da bude bezbožnik
niti dao dopuštenje za grijeh.

Riječ Gospodnja.

Pripjevni psalam Ps 119, 1-2.4-5.17-18.33-34

Pripjev: Blaženi koji hode po zakonu Gospodnjemu!

Blaženi oni kojih je put neokaljan,
koji hode po Zakonu Gospodnjemu!

Blaženi oni koji čuvaju propise njegove,
čitavim srcem njega traže!

Naredbe si svoje dao
da se brižno čuvaju.

O, kad bi čvrsti bili putovi moji
da tvoja čuvam pravila!

Milostiv budi meni, služi svojem,
da živim i tvoje riječi čuvam!

Otvori oči moje

da gledam divote tvoga Zakona!

Pokaži mi, Gospodine, stazu pravila svojih
i ja ću je čuvati do kraja!

Pouči me da se tvoga držim zakona
i čuvat ću ga svim srcem!

Drugo čitanje 1Kor 2, 6-10

Bog prije vjekova predodredi mudrost za slavu našu.

Čitanje Prve poslanice

svetoga Pavla apostola Korinćanima

Braćo! Mudrost doduše navješćujemo među zrelima, ali ne mudrost
ovoga svijeta, ni knezova ovoga svijeta koji propadaju, nego navješćujemo
Mudrost Božju, u otajstvu, sakrivenu; onu koju predodredi

Károly Ferenczy,
Govor na gori, 1896.

Bog prije vjekova za slavu našu, a koje nijedan od knezova ovoga svijeta nije upoznao. Jer da su je poznali, ne bi Gospodina slave razapeli. Nego, kako je pisano: »Što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube«. A nama to Bog objavi po Duhu jer Duh sve proniče, i dubine Božje.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja usp. Mt 11, 25

Blagoslovljen da si, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si otajstva Kraljevstva objavio malenima.

Evanđelje Mt 5, 20-22a.27-28.33-34a.37 (kraća verzija)
Rečeno je starima... a ja vam kažem.

Čitanje svetog Evanđelja po Mateju

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima:

»Uistinu kažem vam: ne bude li pravednost vaša veća od pravednosti pismoznanaca i farizeja, ne, nećete ući u kraljevstvo nebesko.

Čuli ste da je rečeno starima:

Ne ubij! Tko ubije, bit će podvrgnut sudu.

A ja vam kažem: Svaki koji se srdi na brata svoga, bit će podvrgnut sudu.

Čuli ste da je rečeno: Ne čini preljuba!

A ja vam kažem: Tko god s požudom pogleda ženu, već je s njome učinio preljub u srcu.

Čuli ste još da je rečeno starima: Ne zaklinji se krivo, nego izvrši Gospodinu svoje zakletve.

A ja vam kažem: Ne kunite se nikako!

Vaša riječ neka bude: 'Da, da – ne, ne!'

Što je više od toga, od Zloga je.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	223	S nama je Gospod nad vojskama ili I Svi kliknimo Kristu
Otpjevni psalam:	78.1	Gospodin je jakost svome narodu Blaženi koji hode (ŽV 2/2011)
Prinosna:	228	Po obećanju
Pričesna:	246	Ovdje je sada
	154	Žeđa duša moja
Završna:	753	Do nebesa

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, zahvalna se srca utecimo ovim prošnjama Ocu vječnome koji nam ne zapovijeda, već nas u svojoj neizmjerljivoj ljubavi neprestano potiče da izabiremo dobrotu, pravednost i milosrđe:

1. U svojoj si nam ljubavi dao potpunu slobodu. Oslobodi svoju Crkvu svakoga straha i sputanosti da odvažno slijedi tvoj put, molimo te.
2. Onima koji te ljube, dao si spoznati Istinu. Nadahni pastire svoje Crkve da Istinu svjedoče umnažajući ljubav u djelima milosrđa prema svome stadu, molimo te.
3. Daruješ nam moć izabrati život kakav želimo živjeti. Obdari nas Duhom mudrosti da izaberemo vjernost tebi, koji jedini daruješ život vječni, molimo te.
4. U prirodi je svakog ljudskog bića vršenje pravednosti. Daj da svaki naš govor i djelovanje bude usmjereno prema punom zajedništvu s tobom u Istini, molimo te.
5. Birajući dobro u ovome svijetu, izabiremo život vječni. Po svojoj nas ljubavi uvedi u svoja nebeska prostranstva i daj da ti jednom u vječnosti ugledamo otkrito lice, molimo te.

Vječni Oče, zahvaljujemo ti za svu dobrotu kojom nas obasipaš na svakome koraku. Daj da se u svemu odlučujemo za vršenje djela pravednosti i po njima zavrijedimo ući u tvoje nebesko Kraljevstvo. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Protiv ili za Gospodina

Bogatstvo informacije

U zanimljivosti današnjeg vremena svakako se može ubrojiti brzi protok informacija, a u toj brzini njihova protoka do čovjeka često dolaze i krive, ali i neprovjerene informacije. A svaka od tih dobivenih informacija utječe, ali i oblikuje čovjekov život. Zato jednom netko i reče kako onda najveće bogatstvo ne leži u tome koliko čovjek posjeduje materijalnih dobara već s koliko informacija o nečemu ili nekome raspolaže.

Bogatstvo osjetila

Gledajući pak čovjekov život, primjećuje se kako tijekom dana čovjek prima nebrojene informacije iz svoje okoline, a u primanju tih informacija pomažu mu osjetila vida, sluha, opipa, okusa ili mirisa. I dok će sv. Toma Akvinski u svom himnu »Klanjam ti se smjerno« pjevati kako se pred našim tajnim Bogom vid, opip i okus varaju, naglašava kako je za čvrstu vjeru dosta ono što čujemo jer »vjerujem u svemu Kristu Bogu svom, istine nad ovom nema istinom«. Baš zato danas ta Istina upozorava i čujemo riječi: »Uistinu kažem vam: ne bude li pravednost vaša veća od pravednosti pismoznana i farizeja, ne, nećete ući u kraljevstvo nebesko«.

U pet osjetila neki će danas ubrojiti i osjet koji nitko ne voli, a može toliko puta biti spasonosan. Riječ je o osjeti boli. Osim što čovjeka puno toga može boljeti u duši, u ili na tijelu, ono što se često čuje u svijetu da čovjeka boli je nepravda – bilo da gleda kako se ta nepravda nanosi drugome bilo da ju čovjek sam podnosi. Zato je vjernik pozvan na veću pravednost. A ono što tu čovjekovu pravednost čini većom je milosrđe. U tom kontekstu već spomenuti sv. Toma piše kako je »pravda bez milosrđa okrutnost, a milosrđe bez pravde jest majka razvrata«. »Čuli ste da je rečeno...A ja vam

kažem...« Važno je danas samo prihvatiti Gospodinovu ponudu koja je uvijek veća od one koja se nalazi u svijetu. Dok je ponuda svijeta istjerati pravdu do kraja, Gospodinova ponuda ide još dalje, odnosno, »kako je pisano: 'što oko ne vidje, i uho ne ču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube'«.

Zato je Gospodin čovjeku uz dar života dao još jedan najdragocjeniji dar: dar slobode. I dok će čovjek danas često slušati o demokratskoj ili pjesničkoj slobodi, čovjeku će ipak ostati najdragocjenija sloboda savjesti, odnosno da nesmetano očituje vlastiti svjetonazor, da ne bude ničim sputan i bez straha dok pred svijetom misli, govori ili djeluje.

Bogatstvo slobode

A kako je kod Gospodin uvijek sve veće, tako je i s darom slobode. Uz tu slobodu koju čovjek živi i uživa tijekom života, Gospodin je čovjeku dao još jednu veću slobodu, onu da se može odlučiti za ili protiv Gospodina: »Ako hoćeš, možeš držati zapovijedi, u tvojoj je moći da budeš vjeran. On je preda te stavio vatru i vodu: za čim hoćeš pruži ruku svoju. Pred čovjekom je i život i smrt: što on više voli to će mu se dati«. Zašto čovjek tijekom života toliko puta bira kršenje, a ne vršenje Božje zapovijedi ili zašto radije bira smrt nego li život, ostat će tajna. »Zbilja ne razumijem što radim: ta ne činim ono što bih htio, nego što mrzim – to činim« (*Rim 7,15*).

Naravno da bi se čovjek svih svojih grijeha - bilo lakih, bilo teških - vrlo rado riješio i više ne griješio. No do poteškoća dolazi u onim trenucima kada se grijeh čovjeku predstavlja kao onaj koji je »dobar za jelo, za oči zamamljiv, a za mudrost poželjan« (usp. *Post 3,6*). I tu dolazi do čovjekova pada i bijega (usp. *Post 3,8*) pred

Gospodinom koji je »svemoćan i vidi sve« i »nije nikad zapovjedio nikome da bude bezbožnik niti dao dopuštenje za grijeh«. Čovjek grijeh, na žalost, sam bira, a želi li ga otkloniti i maknuti iz svojeg života, čovjek je pozvan u toj borbi i odluci biti odlučan, ali i odličan.

Bogatstvo pravednosti

»Uistinu kažem vam: ne bude li pravednost vaša veća od pravednosti pismoznanaca i farizeja, ne, nećete ući u kraljevstvo nebesko«. Zato i je čovjek danas pozvan da njegova pravednost ne bude samo kopija nečije pravednosti, već življenje te pravednosti po Božju, u originalnom, izvornom obliku. Živeći pravednost na taj način onda nema ni mjesta za grijeh kojega se siječe, a samim time

ga se onda i potpuno miče iz života. Tada čovjek počinje živjeti pravdu s milosrđem, odnosno ljubi: i Gospodina i čovjeka.

Uzor te savršene Božje ljubavi koja nikada ne prestaje pronalazi se u slavlju Mise. A upravo u njoj, u toj školi Božje riječi i Euharistije uči se kako danas biti dobar, pravedan i milosrdan čovjek. To se čini toliko puta nedostižnim idealom koji se može ostvariti na tako jednostavan način... Kako? Važno je to željeti!

Želi li čovjek nešto jako onda traži i načine kako to ostvariti. Sv. Toma Akvinski dalje u svom himnu pjeva: »Žarku želju, molim, Ti mi uslišaj./Daj da otkrito Ti lice ugledam, I u slavi Tvojjoj blažen uživam«.

To je danas i naša želja. Vidjeti i gledati Gospodinovo lice. Zato je Misa najizvršnji dar.

Ako sam se na Misi prekrizio, onda ne mogu nakon nje prekriziti svoje bližnje na način da ih ubijamo (pobačaj, eutanazija) ili da im govorimo »Glupane!« ili

Attavante degli Attavanti, *Isus opominje muža i ženu glede rastave*, XVI. st.

»Luđače!«. Ako sam na Misi ugledao Svjetlo, onda ne mogu ponovno uzljubiti tminu (usp. sv. Blaž). Ako sam na Misi pružio desnicu kako bi primio Gospodina, onda ne mogu uskratiti ruku pomirenja koji mi bližnji pruža. Ako sam susreo Boga koji je ljubav, onda ne mogu bližnjega gledati sa požudom ili učiniti preljub ili se rastati od svog bračnog druga...

Po svim tim djelima naša pravednost je uvijek veća i onda se s pravom čovjek može nadati da će jednom biti velik u Kraljevstvu nebeskom.

Zato i danas želimo moliti sa svetim piscem Psalma: »Milostiv budi meni, sluzi svojem, da živim i tvoje riječi čuvam! Otvori oči moje da gledam divote tvoga zakona! Pokaži mi, Gospodine, stazu pravila svojih i ja ću je čuvati do kraja! Pouči me da se tvoga držim zakona i čuvat ću ga svim srcem!« Amen.

Tomislav Hačko

Moja duhovna oporuka

Dok se u ovaj kasni sat moga života osvrćem na desetljeća koja su iza mene, prvo što vidim je koliko razloga imam da budem zahvalan. Nadasve zahvaljujem samome Bogu, od kojeg je svaki dobri dar, koji mi je dao život i bio mi vodilja u brojnim trenucima konfuzije; podizao me uvijek iznova kad bih počeo padati, uvijek me iznova obasjavao svjetlom lica svojega. Osvrćući se unatrag, vidim i razumijem da su i mračni i tegobni dijelovi tog puta bili za moje spasenje i da me On na njima dobro vodio.

Zahvalan sam svojim roditeljima koji su me donijeli na svijet u teškim vremenima i, uz velika odricanja, svojom mi ljubavlju podarili prekrasan dom koji, kao jarka svjetlost, obasjava sve moje dane sve do dana današnjeg. Svijetla vjera moga oca naučila je nas braću i sestru vjerovati i kao čvrsti se putokaz uzdizala u mojim znanstvenim postignućima; majčina duboka pobožnost i velika dobrota nasljeđe su na kojem neću moći nikada dovoljno zahvaliti. Sestra mi je nesebično, s ljubavlju i brižnošću desetljećima pomagala, a brat, lucidnošću svojih prosudbi, uvijek mi je krčio put sa svojom snažnom odlučnošću i vedrirom srca. Bez te stalne predusretljivosti i praćenja ne bih mogao pronaći pravi.

Od srca zahvaljujem Bogu za brojne prijatelje, muškarce i žene, koje je On uvijek stavljao uz mene; za suradnike u svim etapama mog životnog puta; za učitelje i učenike koje mi je On dao. Sve ih sa zahvalnošću povjeravam njegovoj dobroti. Želim zahvaliti Gospodinu za prekrasnu domovinu u bavarskom predgorju Alpa, u kojoj sam uvijek vidio odsjaj slave samoga Stvoritelja. Zahvaljujem ljudima iz moje domovine jer sam u njima mogao uvijek iznova doživjeti ljepotu vjere. Molim da nam domovina ostane zemlja vjere i molim vas, dragi sunarodnjaci: ne dajte da vas se odvрати od vjere. Zahvaljujem, na kraju, Bogu za sve ono lijepo što sam doživio na raznim etapama svoga putovanja, a posebno u Rimu i Italiji, koja je postala moja druga domovina.

Sve one koje sam na bilo koji način povrijedio, od srca molim za oprost.

Ono što sam već prije rekao svojim sunarodnjacima, sad poručujem svima koji su u Crkvi bili povjereni mojoj službi: budite čvrsti u vjeri! Ne dajte se smesti! Često se čini da znanost – prirodne znanosti, s jedne, i povijesna istraživanja, s druge strane (napose egzegeza Svetoga pisma) – mogu ponuditi nepobitne rezultate koji su u opreci s katoličkom vjerom. Svjedočio sam dubokim promjenama u prirodnima znanostima još od davnina i mogao sam ustanoviti, nasuprot tome, kako su očita uvjerenja protiv vjere iščezla, pokazavši da nisu znanost, nego filozofska tumačenja koja samo naizgled imaju veze sa znanošću; baš kao što je, uostalom, i sama vjera u dijalogu s znanostima naučila bolje razumjeti granice dosega svojih tvrdnji, a time i svoju specifičnost. Već 60 godina pratim put teologije, na poseban način biblijskih znanosti, i kako se koja generacija smjenjivala gledao sam kako se ruše naizgled neoborive teze koje su se zapravo pokazale pukim pretpostavkama: liberalna generacija (Harnack, Jülicher itd.), egzistencijalistička generacija (Bultmann itd.), marksistička generacija. Vidio sam i dalje gledam kako iz klupka pretpostavki izranja i uvijek se iznova pomalja razložnost vjere. Isus Krist je zaista put, istina i život, a Crkva je, u svim svojim nedostacima, uistinu njegovo tijelo.

Na kraju, ponizno molim: molite za mene da me Gospodin, usprkos svim mojim grijesima i nedostacima, primi u svoje vječne dvore. Svima onima koji su mi povjereni moja iskrena molitva ide iz dana u dan.

Benedikt XVI.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

10,48 €

79,00 KN

CIJENA

8,63 €

65,00 KN

**PONOVNO
U PRODAJI**

Mape za liturgijska slavlja

Namijenjene svećenicima i drugim liturgijskim služiteljima.

Mape su izrađene od visokokvalitetnoga skinplasta i podstavljene spužvom sa razdjelnom trakom. Dostupne u veličinama A4 i A5 (samo u bordo boji).

Za veće količine odobravamo popust!

NARUDŽBE

e-pošta: narudzbe@hilp.hr

Tel.: +385 (0)1 5635 050

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD

Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €

Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994

model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji